



**Kainuun liitto**

# TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2018



# TILINPÄÄTÖS JA TOIMINTAKERTOMUS 2018

Kainuun liitto 2019

C: 13

Kainuun liitto  
Kauppakatu 1  
87100 Kajaani  
Puh. 08 615 541  
Faksi 08 6155 4260  
kainuunliitto@kainuu.fi  
Kansikuva: Paula Halonen

C:13  
ISBN 978-952-6685-64-9 (painettu)  
ISBN 978-952-6685-65-6 (verkkojulkaisu)  
ISSN-L 2323-7546  
ISSN 2323-7546 (painettu)  
ISSN 2323-7554 (verkkojulkaisu)

Kajaani 2019

## Sisällysluettelo

1	MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS .....	7
2	TOIMINTAKERTOMUS.....	10
2.1	Toiminnan keskeiset tulokset .....	10
2.1.1	Edunajaminen.....	10
2.1.2	Elinkeinot ja aluekehitys.....	11
2.1.3	Alueidenkäyttö .....	15
2.1.4	Hallintopalvelut ja viestintä .....	17
2.2	Luottamushenkilöhallinto.....	18
2.3	Henkilöstö .....	21
2.4	Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista .....	22
2.5	Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä .....	23
2.6	Tilikauden tulos.....	24
3	TOTEUMAVERTAILU .....	27
3.1	Edunajaminen.....	27
3.2	Elinkeinot ja aluekehitys.....	30
3.3	Alueidenkäyttö .....	33
3.4	Hallintopalvelut .....	34
3.5	Maakuntaudistus.....	34
3.6	Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen .....	35
4	TILINPÄÄTÖSLASKELMAT .....	40
4.1	Kainuun liiton tuloslaskelma 31.12.2018 ja 31.12.2017 .....	40
4.2	Kainuun liiton rahoituslaskelma 31.12.2018 ja 31.12.2017 .....	41
4.3	Kainuun liiton tase 31.12.2018 ja 31.12.2017 .....	42
4.4	Jäsenkuntien maksuosuudet vuonna 2018 .....	43
5	TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT .....	43
5.1	Tilinpäätöksen liitetietoja koskevat säännökset ja ohjeet .....	43
5.2	Liitetietojen ryhmittely.....	44
5.3	Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	44
5.3.1	Kuntayhtymän tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	44
5.3.2	Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot.....	45
5.4	Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot.....	45
5.5	Tasetta koskevat liitetiedostot.....	47

5.5.1	Taseen vastaavia koskevat liitetiedot.....	47
5.5.2	Taseen vastattavia koskevat liitetiedot.....	49
5.6	Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot.....	51
5.7	Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen .....	51
5.8	Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskevat liitetiedot.....	51
	LUETTELOT JA SELVITYKSET .....	53
	ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT .....	54
	Liite 1: Hallinto ja henkilöstö .....	56

# 1 MAAKUNTAJOHTAJAN KATSAUS

Toimintavuosi 2018 oli Kainuun liitolle uusien haasteiden ja mahdollisuuksien värittäjä. Kainuun aluekehityksen myönteinen vire jatkui ja työvoiman saatavuus nousi suunnitelmisamme ykköshaasteeksi. Kainuun mainityö eli maakunnan veto- ja pitovoiman vahvistaminen aluemarkkinoinnin ja viestinnän avulla alkoi nousta suureen rooliin. Maakunta- ja sote-uudistukset eivät valtakunnan päätöksenteossa edenneet toivotulla nopeudella.

**Kainuun aluetaloudelle** vuosi 2018 kuten edellinenkin oli talouskasvun ja kehityksen vuosi. Työllisyys parantui nopeammin kuin muualla Suomessa. Vaikka alue-bkt asukasta kohden on Kainuussa edelleen maakunnista alhaisimpia, kasvuvauhti on ollut maan nopeinta. Työpaikkojen lisääntymisen ja talouskasvun takaamiseksi tarvitaan edelleen ponnistuksia, joiden tuloksena syntyy uusia yritysinvestointeja Kainuuseen. Käännös on monessa suhteessa ollut parempaan ja tulevaisuuden näkymät ovat sitäkin lupaavampia. Saadaanko muutos pysyväksi – siinä on yhteinen haasteemme!

Viimeisten kahden tai kolmen vuoden aikana Kainuuseen on syntynyt mittavasti uusia työpaikkoja. Suuri osa näistä on juuri Terrafamen ja Transtech-Skodan muuttuneen toiminnan ansiota. Mutta myös uudet yritykset pelialalla (Critical Force) ja biotaloudessa (St1, Cross-Lam, Elementtisampo) ovat avanneet uusia mahdollisuuksia kehitykselle. Matkailussa ei ole vielä nähty Lapin mallin mukaista buumia, mutta mahdollisuudet ovat avautumassa.

Maakunnittaiset työllisyystilastot ja aluetalouden kasvu ovat kiistattomimmat osoittimet Kainuun kehityksen positiivisesta käänteestä. Nopeasti Kainuussa on tultu työpaikkapulasta työvoimapulaan. Ei työttömyys ole täysin kadonnut, sillä työn tarjonta ja kysyntä eivät laadullisesti kohtaa. Myönteisenä reaktiona tähän valtion puolelta oli ns. siltasopimus, joka valmisteltiin Kainuulle loppuvuodesta. Uusi, tulevaisuuden näköaloihin ratkaiseva haaste tulee olemaan, mistä saadaan riittävästi osaajia, jotta lukuisat uudet tuotannolliset investointimahdollisuudet voidaan realisoida.

Kainuun myönteiselle kehitykselle on lähivuosina runsaat edellytykset. Globaalit kehitystrendit tukevat Kainuun ja sen elinkeinojen suotuisaa kehitystä. Metsäbiotalous on noussut arvoon arvaamattomaan: Kainuun Belgian kokoisella alueella on kasvun varaa niin puuvarojen käytön, uusien fossiilisia tuotteita ja energiaa korvaavien tuotteiden jalostamisen kuin hiilinielujen kasvattamisen suhteen; puurakentamisen ja biojalostamohankkeilla on mittava kasvupotentiaali, joka myös lisää metsätalouden työllisyyttä. Matkailu on globaalisti kasvava ala ja Suomen puhtaus, rauhallisuus, turvallisuus ja luonto ovat yhä vahvistuvia vetovoimatekijöitä. Kestävä kaivannaistoiminta ja kiskokaluustuotanto Kainuussa tulee tuottamaan ratkaisuja tulevaisuuden liikenteen ilmastohaasteisiin. ICT:n sovelluksille simulointi- ja pelialalla sekä datapalvelinkestävien kasvu Kainuussa ovat kasvavat edellytykset kansainvälisessä toimintaympäristössä.

Tulevaisuuden näköalat olisivatkin erinomaiset, ellei Kainuun kehitykselle olisi muutamia pullonkauloja. Väkimäärämme on pieni, nuorten ikäluokat rajalliset, syntyvyys alenemassa koko maassa ja muuttotase nuorissa aikuisissa ikäluokissa edelleen negatiivinen ja samalla kun suuret ikäluokat eläköityvät. Työvoiman saanti tulevien yritysinvestointien toteuttamiseen, toimialasta riippumatta, on ratkaistava. Kun tuotannollisten alojen lisäksi myös sosiaali- ja terveyspalvelujen tarve on kasvava, oman alueen nuorten tai edes alueen oppilaitoksista valmistuvien työllistyminen tänne ei riitä ratkaisuksi. Kainuulaisten työnantajien on kyettävä rekrytoimaan uusia osaajia niin koti- kuin ulkomaalaisista.

Kainuun saavutettavuuden tulee olla riittävän hyvä ja pitkälle tulevaisuuteen ennakoitava, jotta investoijat voivat tehdä Kainuuseen tuottavia sijoituksia. Myös työvoiman liikkuvuuden, matkailijoiden matkaketjujen sujumuuden sekä vientiyritysten toiminnan kannalta logistiikan toimivuudella on keskeinen merkitys. Nopeiden tietoliikenneyhteyksien ja kattavan kiinteän ja mobiilin tietoverkon ansiosta palvelujen saatavuus sekä ajasta ja paikasta riippumaton työskentely ja yritystoiminta ovat mahdollisia myös Kainuussa.

Kolmantena kehityksen pullonkaulana Kainuussa on riskipääomien puute. Niin paikallisesti kuin laajemminkin Itä- ja Pohjois-Suomessa on todettu, että niin alueen sisäsyntyisiin kuin uusiin avauksiin liittyvät investoinnit ovat vaarassa jäädä syntymättä rahoitusjärjestelmässä tapahtuneiden muutosten vuoksi. Suuren mittaluokan investoinnit luonnollisesti vaativat panoksia Kainuun ulkopuolelta. Mutta myös pienemmät, Kainuussa aloittavat yritykset, yritysten sukupolvenvaihdokset kuin tavanomaiset kasvuinvestoinnitkin ovat käytännössä vaarantuneet.

Matkailu on elinkeinoalana aluekehityksen kannalta erityinen: sillä on alue- ja kuntatalousvaikutusten ja työllisyyden lisäksi erittäin vahva yhteys alueen saavutettavuuteen, alueen imagoon ja vetovoimaan sekä paikallisten asukkaiden palvelutasoon. Toisaalta matkailun kehittyminen tukee alueen parempaa saavutettavuutta ja alueen palvelutarjonnan kehitystä ml. elävät kaupunkikeskustat. Kainuussa edellä mainittuja keskinäisriippuvuuksia ei ole riittävästi hyödynnetty. Lapin matkailun mahdollisuus on avaamassa silmiämme yhteiseen tekemiseen Kainuun sisällä ja Kainuusta ulospäin. Jatkossa Kainuun liiton roolin tulee korostua matkailun kansainvälistymisen mahdollistajana ja keskinäisriippuvuuksiin liittyvien hankkeiden edistäjänä.

**Kainuun tulevaisuuden näköalat** pitävät sisällään niin ennen näkemättömiä mahdollisuuksia kuin käytännöllisiä kehityksen pullonkauloja. Jotta Kainuun parempi tulevaisuus voi realisoitua, tarvitaan meiltä kainuulaisilta rohkeita ja päättäväisiä otteita kehityksen pullonkaulojen ratkaisemiseksi ja valtakunnan politiikalta ratkaisuja, jotka tukevat paikallista aloitteellisuutta. Monialaisten maakuntien perustaminen ja niiden itsehallinnollisuuden vahvistaminen on oleellinen tekijä tässä yhtälössä.

Kainuun liitolla, kuten koko maassa maakunnan liitoilla, on ollut keskeinen kokoava rooli **maakuntaudistuksen valmistelussa** ja esivalmistelun rahoituksen koordinoinnissa. Kainuun liiton keskeiset luottamus- ja virkamiehet olivat vahvasti mukana niin kansallisessa kuin maakunnallisessa uudistuksen valmistelussa. Maakuntaudistus on suuri mahdollisuus vahvistaa alueellista kehittämistä: uusi-



en maakuntien toinen suuri tehtäväalue muodostuu, kun nykyisin erillään toimivat elinvoimatehtävät kootaan yhteen. Kyse on tärkeiden rahoitusinstrumenttien kokoamisesta sekä laajemmasta osaamisesta ja maakunnan omaan tahdonmuodostukseen perustuvasta strategisesta kehittämisestä. Kainuun liiton päättäjien peräänkuuluttaman ”kunnianhimon tason korottaminen” ei ikävä kyllä ole edennyt maakuntaudistuksen valtakunnallisen valmistelun edelleen takkuilla.

Maakuntapäättäjien tahdon mukaisesti maakuntaohjelmaa kiteytettiin ja tiivistettiin ja toimeenpanosuunnitelma ”Kainuun kasvuohjelma” julkaistiin. Aluesuunnitteluviranomaisena Kainuun liitto vastasi myös Kainuun ensimmäisestä liikennejärjestelmäsuunnitelmasta, joka valmistui elokuussa. Kunnista ja kentältä tullut palaute nosti edelleen saavutettavuutta koskevat ongelmat ja tavoitteet erityisen vahvasti esille edunajamistehtävissä.

Suomen jäämeren yhteyden ja huippunopean datakaapelin suunnittelu Koillisväylälle sekä kiinalaisten lisääntynyt aktiivisuus kehittää liikenneyhteyksiä Venäjällä ovat lisänneet toiveikkuutta merkittävästä kehitysaskelista. Myönteinen kehitys vaatii kuitenkin tiivistä yhteistyötä niin alue- kuin valtioiden tasolla, yhteistyötä, jota kansainväliset jännitteet eivät saa heikentää.

Suuria haasteita Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnille on tuottanut alue- ja rakennepolitiikan asema Suomen EU-neuvottelutavoitteissa, vaikka komission julkaisemien rakennerahastoasetusesitysten mukaan Suomi voisi jopa saada lisää aluetukea tulevilla ohjelmakaudella. Itä- ja Pohjois-Suomen aktiivisuus on kuitenkin ollut erinomaista ja parhaana esimerkkinä siitä on pääsy EU:n komission Industrial Transition pilotiksi sekä yhteiset kannanotot oman ohjelman saamiseksi IP-alueelle.

Myönteinen julkisuus ja imago ovat monella tapaa oleellisessa roolissa **alueen vetovoiman** kannalta. Vetovoimaa tarvitsemme lisää saadaksemme tänne lisää paitsi osaavaa työvoimaa, myös perheitä, opiskelijoita, matkailijoita, yrityksiä ja uusia investointeja. Tieto- ja viestintätekniikan mahdollisuuksia hyödyntäen vetovoimaisen kuvan vahvistaminen ei ole rahakysymys, vaan yhteistyön kysymys.

Vuoden 2018 aikana koimme myös erinomaisia näyttöjä **maakunnallisen yhteistyön** tiivistymisestä. Kainuun liiton ja sidosryhmien kannalta aivan ainutkertainen ponnistus oli Suomen joulutorin toteuttaminen Brysselin vuosittaisessa Winter Wonders –tapahtumassa. Tapahtuman erittäin onnistunut toteuttaminen nostivat Kainuun mainetta Euroopan pääkaupungissa, rakensivat laajat ja arvokkaat yhteistyöverkostot ja vahvistivat itsetuntoamme ja sosiaalista pääomaa. Tämä yhteistyö jatkui ja laajeni edelleen Lakeland –suuralueyhteistyön valmistelussa Visit Finlandin kanssa, Matkamessujen sekä Grüne Woche-ruokamessujen Kainuu-osastojen rakentamisessa.

Lyhyesti sanottuna vuosi 2018 on ollut maakuntajohtajaurani haasteellisin ja menestyksellisin vuosi.

Kajaanissa 12.03.2019

Pentti Malinen  
maakuntajohtaja

## 2 TOIMINTAKERTOMUS

### 2.1 Toiminnan keskeiset tulokset

#### 2.1.1 Edunajaminen

Edunajaminen ja alueyhteistyö ovat keinoja toteuttaa maakuntaohjelmaa ja aluekehitystehtävää. Tähän kuuluu kansallinen ja kansainvälinen edunvalvonta sekä ennakoiva edunajaminen yhdessä kainuulaisten sidosryhmien sekä maakuntien yhteistyön avulla. Kainuun liiton edunajamista on koordinoitunut maakuntajohtaja maakuntahallituksen ohjatessa toimintaa.

Maakuntahallitus priorisoi vuoden 2018 edunajamistavoitteet syyskuussa hyväksytyssä edunajamisen tavoitteet ja painopisteet päätöksessä.

1. Kainuun positiivisen rakennemuutoksen tukeminen  
*Kasvua Kainuuseen -ohjelman toteuttaminen, joka mahdollistaa positiivisen rakennemuutoksen maakunnassa.*
  - a. Osaavan työvoiman saannin varmistaminen
  - b. Osaamiskeskittymien vahvistaminen (ÄES)
2. Kainuun saavutettavuuden parantaminen (liikennejärjestelmä)
  - a. Valtakunnalliset runkoverkkolinjaukset ja EU:n TEN-T-verkosto
  - b. Kainuun lentoliikenteen palvelutason ja saavutettavuuden parantaminen
  - c. Elinkeinoelämälle tärkeiden maanteyhteyksien kehittäminen
  - d. Kainuun rautatieyhteyksien nopeuttaminen
  - e. Tietoliikenneyhteyksien ja datapalvelinkeskusten kehittäminen
  - f. Sähkön siirtohintojen tasapuolisuuden takaaminen koko maassa
  - g. Kuljetustuki
3. Investointien varmistaminen edunajamisen keinoin
4. Maakunta- ja sote-uudistuksen toimeenpano (itsehallinnollisuus)
  - a. Maakuntien itsehallinnollisuuden laajentaminen vahvan valtio-ohjauksen sijaan
  - b. Aluekehittämisen rahoitusvälineiden kokoaminen ja EU-ohjelmien aluelähtöisyys
  - c. Maakuntien ja kuntien rahoituksen varmistaminen
5. Valtion toimintojen ja työpaikkojen sijoittaminen Kainuuseen
6. Rajayhteistyön vahvistaminen

Vuonna 2018 jatkui käytäntö, jossa edunvalvonnan ajankohtaisista asioista keskusteltiin maakunta-hallituksen kokouksissa maakuntajohtajan ajankohtaiskatsauksen yhteydessä. Kainuun edunajamisen haasteet keskittyivät mm. maakunnan saavutettavuuden ylläpitämiseen ja parantamiseen ja maakuntauudistuksen lainsäädännön valmisteluun. Lentoliikenteen vuorojen vaihtelut ja syöttöliikenteeltä vähentynyt julkinen tuki synnyttivät matkailun ja tapahtumien kehittämisen kannalta haasteellisen tilanteen, jota on pyritty yhteistyötä tiivistämällä ratkaisemaan. Lainsäädäntövalmisteluun liittyen liitto antoi pyydettyjä kannanottoja sekä vaikutti yhdessä muiden maakuntien ja Kuntaliiton kanssa ministeriöiden valmistelutyöhön.

## 2.1.2 Elinkeinot ja aluekehitys

*Elinkeinot ja aluekehitys*, jonka perustehtävät ja tavoitteet on määritelty seuraavasti:

- Maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman laatiminen ja toteutumisen jatkuva seuranta
- Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman (TOPSU) laatiminen
- Toimintaympäristön muutosten arviointi, ennakointi ja seuranta
- Aluekehityslain mukaisen kansallisen ja EU:n alue- ja koheesiopolitiikan suunnittelun ja toteuttamisen johtaminen ja koordinointi Kainuussa
- Lakisääteinen alueyhteistyö Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan välillä
- Kansainvälinen yhteistoiminta Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston, kv-ohjelmatyön ja kv-hankkeissa toimimisen kautta sekä lähialueyhteistyö yhdessä muiden maakuntien kanssa
- Edunajaminen yhdessä alueen muiden viranomaisten ja yhteistoiminta-alueen maakuntien sekä Itä-Suomen maakuntien kanssa
- Europe Direct –tiedotuspisteen ylläpito ja tiedon välitys
- Maakuntauudistuksen valmistelu
- Kainuun liitolle perussopimuksen mukaan kuuluvat tai muuten sovitut tai eri laeissa määritellyt tehtävät

Yllä mainitut tavoitteet toteutuivat liiton toiminnassa hyvin, mitä on kuvattu seuraavassa sekä myöhemmässä luvussa 3.2.

### **Aluekehityslain mukaisen kansallisen ja EU:n alue- ja koheesiopolitiikan suunnittelun ja toteuttamisen johtaminen ja koordinointi Kainuussa**

Elinkeinot ja aluekehitys -yksikön tehtäväkenttä perustuu lakiin alueiden kehittämisestä. Yksikön perustehtävä on aluekehityslain mukaisen kansallisen ja EU:n alue- ja koheesiopolitiikan suunnittelun ja toteuttamisen johtaminen sekä koordinointi Kainuussa ja aluekehitysviranomaiselle kuuluvat muut tehtävät, joiden kirjo vaihtelee vuosittain. Vuoden 2018 tehtävissä korostui Kainuun matkailustrategian 2018 - 2021 sekä vuoden 2017 joulukuussa hyväksytyyn maakuntaohjelman 2018-2021 toimeenpanosuunnitelman (TOPSU) 2019 – 2020, sekä maakuntaohjelman tiivistelmien laatiminen suomeksi ja englanniksi, samoin kuin valtioneuvoston ja Kainuun yhteistyössä laadittavan osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseen keskittyvän siltasopimustyön käynnistäminen.

Aluekehitysyksikön taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet saavutettiin. Alueellisessa vaikuttamisessa edettiin maakuntaohjelman asettamien tavoitteiden suuntaan: kasvua tavoiteltiin rahoittamalla strategisesti viisaita ja kasvua tukevia hankkeita ja tekemällä tai teettämällä ulkopuolisella taholla kehittämistyötä tukevia selvityksiä.

Laajakaistayhteyksien kehittämisessä LVM:n Nopea laajakaista -hankkeen (ent. Laajakaista kaikille) tukea oli haettavissa vuoden 2018 loppuun mennessä. Kainuun liitto kilpailutti Kuhmon valokuiturakentamisen hankkeen kesän 2018 aikana ja toteuttajaksi hyväksytti haki rakentamiselleen kyseisen valtion tuen viestintävirastolta (Traficom). Cinia Oy jatkoi Arctic Connect eli Koillisväylän tietoliikennekaapelin toteuttamisen valmisteluun osoitettua Kainuun 100 000 euron rahan käyttöaikaa kesäkuun 2019 loppuun.

Aluekehityslain mukaisesti Kainuun liiton tehtävänä on edistää myös kuntien ja maakunnan välistä yhteistyötä. Säännölliset kuntajohtajakokoukset, joihin osallistui myös Kainuun liiton johto sekä Kainuun sote -kuntayhtymän johto, valmisteltiin Kainuun liitossa. Kuntakierros tehtiin elokuussa 2018. Kuntaneuvotteluissa peilattiin kuntien strategioita Kainuun maakuntaohjelman tavoitteisiin ja luotiin keskustellen yhteinen näkemys Kainuun tilanteesta (tilannekuva), jonka mukaan Kainuussa on positiivinen rakennemuutos ja sen onnistunut läpivienti edellyttää ennen kaikkea osaavan työvoiman saannin turvaamista. Kuntaneuvotteluissa syntynyt jaettu näkemys Kainuun haasteista kirjattiin TOPSU:uun ja siltasopimukseen ja samoin niihin laadittiin toimenpiteitä ko. haasteiden ratkaisuun.

### **Toimintaympäristön muutosten arviointi, ennakointi ja seuranta**

Aluekehitysviranomaisena Kainuun liitto seuraa ja ennakoi maakuntaohjelman tavoitteiden saavuttamista ja myös laajempaa aluekehitystä. Tehtävää varten toimintaansa jatkoi alueen keskeisimmistä toimijoista koottu erityinen ennakointi- ja seurantaryhmä, jonka vetovastuu on liitolla. Kainuun liitto ylläpitää *kuiskintaa.fi* -ennakointiportaalia ja sitä tukevia some-kanavia. Näiden kautta käydään avointa keskustelua Kainuun toteutuneesta ja tulevasta kehityksestä. TOPSU:n laatimisen yhteydessä päätettiin, että aiemmin laadittua maakuntaohjelman seuranta- ja ennakointiraporttia ei enää laadita, vaan se korvataan vuosittain laadittavalla TOPSU:n seuranta- ja ennakointiraportilla, johon kuuluvan seuranta- ja ennakointimittariston laatii Kainuun ennakointi- ja seurantaryhmä. Seuranta- ja ennakointimittariston perusteella laaditaan uuden TOPSU:n ensimmäinen seurantaraportti loppuvuonna 2019.

### **Kansainvälinen yhteistoiminta Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston, kv-ohjelmatyön ja kv-hankkeissa toimimisen kautta sekä lähialueyhteistyö yhdessä muiden maakuntien kanssa; Lakisääteinen alueyhteistyö Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan välillä**

Kainuun liitto osallistui vuonna 2018 Barentsin uuden aluestrategian 2019 – 2023 valmisteluun. Barentsin alueneuvosto hyväksyi strategian 24.05.2018. Kainuun liitto järjesti Kostamuksen Business Forumin 17.-18.05.2018 yhdessä Kostamuksen kaupungin, Karjalan tasavallan toimijoiden ja Suomi-

Venäjä-Seuran kanssa. Forumin yhteydessä allekirjoitettiin Kainuun liiton ja Kostamuksen kaupungin välinen yhteistyöpöytäkirja.

Kainuun liitto on mukana toteuttajakumppanina kolmessa Interreg Europe rahoitteisessa hankkeessa, joissa kehitetään kansainvälisenä yhteistyönä metsäbiotaloutta (Bridges), nollapäästöisiä ja vähähiilisiä liikkumiskäytäntöjä (e-MOPOLI) sekä parannetaan kainuulaisten yritysten mahdollisuuksia vastata neljännen teollisen vallankumouksen luomiin haasteisiin ja mahdollisuuksiin (Innoprovement). Lisäksi liitto on mukana seuraavissa kv-hankkeissa: Arctic Connect (Koillisväylän datakaapeli-selvityshanke), Barents Region Transport and Logistics (Barentsin liikenne- ja logistiikkahanke, rahoitus Kolarctic CBC-ohjelmasta). Kainuun liitto toimii pääpartnerina viime mainitussa BRTL -hankkeessa, jonka tarkoitus on viedä käytäntöön Barentsin liikennesuunnitelmassa sovittuja asioita. Kirjallisuusmatkailua kehittävä Business of Literature Zones BLITZ –hankkeen tavoitteena on kasvattaa yrittäjyyttä ja PK -yritysten pääsyä paikallisia markkinoita laajemmille markkinoille kehittämällä ja markkinoimalla kirjallisuusmatkailutuotteita NPA -alueella.

Itä- ja Pohjois-Suomen maakunnat (NUTS 2 alue), mukaan luettuna Kainuu, hyväksyttiin EU:n Elinkeinot murroksessa -aloitteen (Regions in Industrial Transition) pilottialueeksi (ELMO). Itä- ja Pohjois-Suomen seitsemän maakuntaa toteuttavat ELMO-pilotin Lapin maakunnan koordinoimana. Vuoden 2018 aikana laadittiin alueelle yhteinen elinkeinon murroksen hallintastrategia, jossa määritellään tavoitteet neljännen teollisen vallankumouksen ja sitä laajemman liiketoiminnan uudistamisen tarjoamien mahdollisuuksien maksimoimiseen. Alueen yhteinen strategia perustuu maakuntien älykkään erikoistumisen painotukseen ja maakuntaohjelmiin. Komissio tarjoaa Itä- ja Pohjois-Suomelle tukea pilotin toteuttamiseksi eli ulkopuolisten asiantuntijoiden työn rahoittamiseen 200 000 euroa, jonka turvin ulkopuoliset konsultit sekä OECD tarjoavat asiantuntija-apua. Strategian toteuttamiseen vuodelle 2019 komissio kohdistaa Euroopan aluekehitysrahastosta Itä- ja Pohjois-Suomelle 300 000 euroa.

Pilottiin pääsy antaa Kainuulle avainpaikan vaikuttaa EU:n rahoituskehystä koskeviin linjauksiin vuoden 2020 jälkeiselle seitsenvuotiskaudelle. EU:n aluepolitiikkaa uudistetaan samalla, kun unionin budjettiin kohdistuu merkittäviä leikkauspaineita suuren nettomaksajan Iso-Britannian EU-eron myötä. Elinkeinot murroksessa -aloite on yksi keino, jolla EU:n komissio etsii alueiden sekä yritys- ja innovaatiotoiminnan kehittämiseen uusia toimintatapoja.

Uudessa TOPSU:ssa korostetaan kansainvälisen yhteistyön tärkeyttä työvoiman, investointien, opiskelijoiden ja matkailijoiden saamisessa ulkomailta Kainuuseen. Samoin kansainvälisyyttä korostetaan Kainuun maineilyssä ja TKI toiminnan kehittämisessä. TOPSU:un on linjattu, että älykkään erikoistumisen kehittämisessä painotetaan kansainvälisyyttä. Kainuun liiton koordinoimana osallistutaan älykkään erikoistumisen strategian toteutusta tehostavien Interreg- ja muiden kv-hankkeiden, EU:n komission lanseeraamien älykkään erikoistumisen alustojen sekä elinkeinon murroksen edellyttämien uusien toimintamallien (pilottien) suunnitteluun, rakentamiseen ja niiden kautta toteutettavaan yhteistyöhön sekä Itä- ja Pohjois-Suomen -alueen Alueiden elinkeinot murroksessa (ELMO) -pilottistrategian toteutukseen.

## **Maakuntaudistuksen valmistelu**

Elinkeinot ja aluekehitys vastualueen henkilöstö oli mukana maakuntaudistuksen valmistelussa useissa työryhmissä. Maakuntastrategiatyö eteni ja siihen liittyen toteutettiin mm. tulevaan maakuntaan siirtyvälle henkilöstölle ja maakunnallisille luottamushenkilöille kohdennettu strategiakysely sekä työpajoja, FCG:n tekemä Kainuun työvoimatarveanalyysi.

Maakuntaudistukseen liittyvät Kainuun aluekehityskeskustelut (ALKE) käytiin 30.01.2018. Niihin valmistauduttiin Kainuun liiton elinkeinot ja aluekehityksen johdolla yhteistyössä muiden maakunnallisten toimijoiden kanssa. Kainuu nosti neuvottelujen agendalle seuraavat teemat: Kainuun aluetalouden kasvun vahvistaminen ja siihen liittyen erityisesti osaavan työvoiman saamisen varmistaminen, Kainuun saavutettavuuden kehittäminen sekä väestön hyvinvointiin, terveyteen ja turvallisuuteen liittyvät kysymykset. Näihin kysymyksiin pureudutaan valtioneuvoston ja Kainuun välisenä yhteistyönä ja päivitetään tilanne seuraavassa maakunnan ja valtioneuvoston neuvottelussa. Kainuu esitti ALKE-neuvotteluissa Kainuun ja valtioneuvoston yhteistyössä toteutettaviksi 3 pilottia: 1) Kainuun työllistämistä edistävä työ- ja toimintakykykeskus, 2) Digitaalisia alustoja hyödyntävä älykäs liikkuminen, 3) pilotti: Yritysten kestävän kasvun ja investointien edistämisen toimintamalli (Kasvua, investointeja ja osaavaa työvoimaa Kainuuseen). Pilotit eivät ole edenneet aikataulussa toteutukseen, mutta niihin liittyviä teemoja kehitetään osana Kainuun siltasopimusta. Seuraavaa ALKE-neuvottelua varten joulukuussa 2018 laaditussa tilannekuvassa Kainuu nosti edelleen keskiöön positiivisen rakennemuutoksen ja työvoiman riittävyyden turvaamisen kysymykset. Osittain näitä haasteita ratkaisemaan laadittiin Kainuun siltasopimus.

Maaseutuvaikutusten arviointi maakuntaudistuksessa –hanke toteutettiin MANE:n rahoituksella ja Kuntaliiton koordinoimana yhdessä Pirkanmaan liiton kanssa. Hankkeessa valmistuneet politiikkasuositukset luovutettiin maakuntahallitukselle, väliaikaiselle valmistelutoimielimelle (VATE:lle) ja maakuntaudistuksen ohjausryhmälle (MAKU ohrylle). Kainuun kulttuurihyvinvointi -ohjelma valmistui joulukuussa 2018 ja se viedään maakuntahallituksen hyväksyttäväksi huhtikuussa 2019.

## **Europe Direct –tiedotuspisteen ylläpito ja tiedon välitys**

Europe Direct Kainuun toiminta jatkui vuonna 2018. Työpanostaan käytti kaksi henkilöä tiedotuspisteen aktiviteetteihin, yhteensä noin 1 henkilötyövuoden verran. Lisäksi Edic-tiimi, jossa on mukana aluekehityspäällikkö (kv-asiat) ja viestintäpäällikkö työntekijöiden lisäksi kokoontui muutaman kerran vuodessa suunnittelemaan tulevia toimia. Verkkosivuston osoite on <http://www.kainuu.fi/europedirect>, jossa oli noin 690 vierailua, päivitettiin noin kerran kuukaudessa. Kolme alisivua tehtiin eri tapahtumien tiedotusta varten. Facebook -seuraajia vuoden lopussa oli 227 (tavoite 220), lähetettyjä päivityksiä vuoden aikana 114 kpl, joista noin puolet jatkolähettyksiä. Twitter seuraajia 590 (tavoite 560), twiittejä 170 kpl, joista noin 2/3 jatkotwiittejä. Lisäksi järjestettiin kaksi isompaa tapahtumaa, jossa päävastuu järjestelyistä oli ED Kainuulla: toukokuussa pidettiin Eurooppa-päivä sekä marraskuussa infopäivä Erasmus+ ja Nordplus –aikuiskoulutuksesta, rakennerahastojen ja maaseuturahoituksen edis-

tymisestä Kainuussa sekä ajankohtaiskatsaus EU-asioista. Laadittiin Minun Eurooppani –julkaisu, johon haastateltiin eri näkökulmasta kansainvälistymiseen liittyen henkilöitä, jotka asuvat Kainuussa tai joilla on kainuulaiset juuret.

Vuoden 2018 syksyllä pidettiin elinkeinot ja aluekehityksen organisoima koko Kainuun liiton henkilöstön kehittämispäivä, jossa sovittiin liiton henkilöstöpoliittisista kehittämistoimista. Sovittujen toimien toteutusta jatketaan vuonna 2019. Elinkeinot ja aluekehitys piti omia henkilöstökokouksiaan säännöllisesti, keskimäärin kerran kuukaudessa.

### **Osaavan työvoiman rekrytointi Kainuuseen eli RekryKainuu -hankkeesta**

RekryKainuu eli Osaavan työvoiman rekrytointi Kainuuseen -hanke on Kainuun liiton ja Kainuun Etu Oy:n hallinnoima, Euroopan sosiaalirahaston pääosin rahoittama hanke osaavan työvoiman saamiseksi Kainuuseen. Keskeisenä tavoitteena on edistää kainuulaisten työnantajien ja työnhakijoiden kohtaamista niin, että avoimiin työpaikkoihin saadaan tekijöitä ja kainuulaiset sekä muualta Suomesta tulevat työnhakijat työllistyvät. Hankkeen tehtävänä on myös markkinointiviestinnän keinoin jalostaa Kainuu-mielikuvaa nykyaikaiseksi, hyvien työpaikkojen, palvelujen ja harrastusmahdollisuuksien maa-kunnaksi.

Hankkeen toiminta-aika oli alun perin 01.06.2018–30.04.2019, mutta jatkoaikaa on myönnetty 31.08.2019 saakka. Hankkeen budjetti on 460 000 euroa, josta ESR:n ja valtion rahoitus ovat 80 prosenttia eli 368 000 euroa. RekryKainuu -hankkeen hyväksytyt kokonaiskustannukset 01.06.2017-31.12.2018 väliseltä 19 kuukauden ajalta ovat 313 648 euroa.

RekryKainuu -hanke on järjestänyt tai osallistunut yhteensä yli 50 yksittäiseen tapahtumaan eri puolilla Suomea. Tapahtumissa on tavoitettu yhteensä yli 3000 Kainuun työpaikoista kiinnostunutta henkilöä. Hanke on myös järjestänyt työnhakijoille ja työnantajille rekrytointiosaamisen kehittämiseen liittyvää koulutusta. Työnantajilta saatujen tietojen perusteella hanke on ollut osallisena noin 200 työsopimuksen syntymisessä.

### **2.1.3 Alueidenkäyttö**

Maakuntakaavoitus on Kainuun liiton lakisääteinen päätehtävä alueiden kehittämisen rinnalla. Maakuntakaavan laatiminen, sen ajan tasalla pitäminen sekä kehittäminen ja seuranta perustuvat maankäyttö- ja rakennuslakiin. Maakuntakaava ohjaa ja osoittaa maakunnan kehittämisen kannalta tarpeellisia alueita. Maakuntakaavoitusta, sen seuranta ja kaavoituksen ohjausta tehdään yhteistyössä eri sidosryhmien kanssa. Vastuualueen muut tehtävät hoidetaan asetettujen tavoitteiden mukaisesti.

#### **Maakuntakaavoitus**

Kokonaismaakuntakaavan tarkistamisen kaavaluonnos oli nähtävillä 27.06.-31.08.2018. Maakuntahallitus antoi vastineet saatuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin 19.11.2018. Maakunnallisesti arvokkaita kulttuurihistoriallisten kohteita koskeva selvitys valmistui. Kaavan tarkistamiseen liittyviä neuvotteluja

pidettiin eri yhteistyötahojen kanssa. Toteutettiin pilottihanketta Kainuun maakuntakaavan metsätalousvaikutusten arvioimiseksi.

### **Muut viranomaistehtävät**

Kuntien kaavoituksen ohjausta toteutettiin viranomais- ym. neuvotteluihin ja lausuntoja antamalla sekä osallistamalla kuntien ja ELY-keskuksen välisiin kehittämiskeskusteluihin sekä Kainuun liiton ja kuntien väliseen kuntakierrokseen. Kuntien kaavoituksen ohjaamista ja edunvalvonnan toteuttamista varten valmisteltiin lausuntoja yhteensä 55 kpl. Lausunnot valmisteltiin annettujen aikataulujen puitteissa.

### **Liiton sisäiset tehtävät tehtäväjaon mukaisesti:**

#### **Maakuntaudistuksen valmistelu**

Alueidenkäyttö on osallistunut maakuntaudistuksen valmistelutyöryhmien 3, 6, 11 ja 12 toimintaan. Valmisteltiin yhteistyössä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa tienpidon yhteistyöaluetta sekä tulevaa liikennestrategiayhteistyötä koskevia selvityksiä.

#### **Liikenneasiat**

Kainuun maakunnallinen liikennestrategia valmistui. Osallistuttiin Pohjois-Suomen kehittyvä lentoliikenne 2020 -hankkeen valmisteluun, Kajaanin lentoliikennettä koskeviin yhteistyöneuvotteluihin, Nopeat itäradat -neuvottelukunnan toimintaan sekä Barentsin alueellisen liikennetyöryhmän toimintaan. Itä-Suomen maakuntien kanssa tehtiin itäratojen nopeuttamista koskevaa yhteistyötä sekä valmisteltiin viitosväylän kehittämisselvitystä. Liikenne- ja viestintäministeriölle valmisteltiin valtateiden 6 ja 22 sekä kantatien 89 tieluokitusta ja numerointia koskeva muutosesitys.

#### **Paikkatietoasiat**

Paikkatietoa hyödynnettiin Kainuun liiton erilaisissa suunnitteluprosesseissa. Alueidenkäyttö vastasi Kainuun liiton paikkatieto-osaamisesta ja sen kehittämisestä sekä osallistui maakunnan liittojen väliseen paikkatietoyhteistyöhön ja harmonisoidut maakuntakaavat e-palveluksi -hankkeen toteutukseen.

#### **Vaikutustenarviointi**

Suunnitelmiin ja ohjelmiin liittyvät vaikutustenarviointimenetelmät ovat keskeinen osa suunnitteluprosesseja. Alueidenkäyttö vastasi niihin liittyvästä osaamisesta ja sen kehittämisestä. Alueidenkäyttö vastasi Kainuun suunnitelmien ja ohjelmien vaikutustenarviointityöryhmän toiminnan ja kokousten valmistelusta yhteistyössä elinkeinot ja aluekehitys vastuualueen kanssa. Työryhmä piti yhteensä kahdeksan kokousta.

#### **Edunajaminen**

Kainuun liiton edunajamistyöhön osallistuttiin erityisesti alueiden käyttöön ja liikenteeseen liittyvien tehtävien osalta. Edunvalvonnan toteuttamiseksi valmisteltiin lausuntoja sekä osallistuttiin alueellisiin, maakuntien välisiin sekä kansallisiin yhteistyöryhmiin ja yhteisiin selvitystöihin Kainuun liitolle asetettujen tavoitteiden mukaisesti. Osallistuttiin asiantuntijana yksityistieläkiuudistusta koskevaan edus-



kunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan kokoukseen. Merkittävimpiä valtakunnallisia uudistusprosesseja olivat maantielakiuudistus ja runkoverkkoasetus, joista annettujen lausuntojen voidaan arvioida osittain vaikuttaneen päätöksentekoon.

### **Hankkeet**

Paltamon biojalostamoja valmisteleva KaiCell Fibers -hanke on edennyt sille asetetun tavoitteen mukaisesti. Yhtiö on raportoinut toiminnastaan säännöllisesti maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuustolle. Tehdasinvestointia tukevia selvityshankkeina on toteutettu teollisuusalueen liikennejärjestelyjä koskeva tekninen suunnitelma ja on osallistuttu Oulujärven syvyyskartoitusta täydentävään selvitykseen.

Barentsin alueelliseen liikenne- ja logistiikkatyöryhmän puheenjohtajatahona koordinoitiin ja järjestettiin Barents Link Northern Axis (BLNA) hankehakemuksen valmistelu Kolarctic ENI ohjelmaan. Vuoden 2018 lopussa käynnistyivät alueidenkäytön vastuualueen koordinoimina Barents Region Transport and Logistics hanke sekä Pohjois-Suomen kehittyvä lentoliikenne 2020 -hanke. Niiden toteuttamiseksi on rekrytoitu projektihenkilöstöä kaksi projektipäällikköä, kaksi osa-aikaista työntekijää sekä palvelusopimuksella toimiva henkilö.

## **2.1.4 Hallintopalvelut ja viestintä**

### **Hallintopalvelut**

Hallintopalvelut keskittyvät vastuualueiden ja hallinnon tukipalveluihin, joihin sisältyy luottamushenkilöhallinto ja viraston toimintaedellytykset. Talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon palvelut Kainuun liitto ostaa Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymältä tehdyn tukipalvelusopimuksen pohjalta. Talouden suunnittelu ja seuranta hoidetaan Kainuun liitossa. Hallintopalvelut tuottavat Kainuun liiton eri vastuualueiden ja hallinnon tukipalvelut toiminnan sujuvuuden ja tehokkuuden varmistamiseksi. Vuonna 2018 hallintopalvelujen vastuualueella maakuntauudistuksella oli vaikutusta henkilökunnan työajankäyttöön. Lisääntyneistä työtehtävistä huolimatta hallintopalvelut hoitivat vastuualueensa tehtävät hyvin ja määräaikoja noudattaen.

Luottamushenkilöhallintoa käsitellään myöhemmin 2.2 kappaleessa. Talous-, henkilöstö- ja tietohallinnon palvelujen ostaminen Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymältä on toteutunut suunnitellun mukaisesti.

### **Viestintä ja markkinointi**

Viestintä ja markkinointi tukee Kainuun liiton toimintaa ja strategisten tavoitteiden saavuttamista. Kainuun liitolla on lakisääteinen velvollisuus tiedottaa kansalaisille vireillä olevista asioista, niitä koskevista suunnitelmista, asioiden käsittelystä, tehdyistä ratkaisuista ja niiden vaikutuksista. Viestinnän kanavia ovat mediatiedotus ja oma sähköinen viestintä (verkkosivusto, sosiaalinen media, uutiskirje) sekä tarpeen mukaan maksulliset ilmoitukset. Aluemarkkinoinnilla ja maineyöllä Kainuun liitto kirkastaa maakunnan mainetta yhdessä alueen muiden toimijoiden kanssa.

Viestintää ja markkinointia johtaa maakuntajohtaja tukenaan viestintäpäällikkö, jonka työpanosta ostetaan Kainuun sotelta (20 % työajasta). Kokopäivätoimisen verkkotiedottajan lisäksi johdon assistentti hoitaa tapahtumajärjestelyä ja markkinointitehtäviä, ja Bryssel-hanketta varten palkattiin osaksi vuotta osa-aikainen markkinointisuunnittelija. Lisäksi viestinnässä on työskennellyt vuosittain 1-2 ammattikorkeakoulun harjoittelijaa. Jokaisella työntekijällä on kuitenkin omalta osaltaan vastuu viestinnästä. Viestinnän ammattilaisten tehtävänä on viestinnän suunnittelu, kehittäminen ja koordinointi, viestinnän kanavien (verkkosivut, some jne.) ylläpito sekä muiden työntekijöiden tukeminen ja opastaminen.

Vuonna 2018 viestinnän ja markkinoinnin painopisteenä oli Kainuun esittäytyminen kansainvälisissä tapahtumissa. Suurin ponnistus oli Brysselin Winter Wonders -joulutapahtuma (30.11.2018-06.01.2019), joka toteutettiin yhteistyössä muun muassa Kainuun Edun ja Kalevala Spirit Oy:n, Visit Finlandin ja Suomen Brysselin-suurlähetystön sekä Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston kanssa. Tapahtuman tavoitteena oli lisätä Kainuun tunnettua Keski-Euroopassa nostamalla esiin muun muassa luontomatkailun ja puurakentamisen mahdollisuuksia. Kainuulaisella joulutorilla tavoitettiin kaiken kaikkiaan vähintään satoja tuhansia ihmisiä. Jo pelkästään Kuhmossa rakennetussa ns. Tikkullossa vieraili yli 11 000 kävijää, jotka edustivat lähes sataa eri kansallisuutta. Tapahtuman vaikutusta Kainuun kiinnostavuuteen pitkällä tähtäimellä ei kuitenkaan vielä voi arvioida.

Tapahtuman tavoitteena oli myös tiivistää yhteistyötä Visit Finlandin kanssa, jotta Kainuu nähtäisiin Suomen valtakunnallisessa matkailumarkkinoinnissa kiinnostavana kohteena. Samalla edistettiin Kainuun matkailun asemoitumista osaksi Visit Finlandin Lakeland -teeman alla tapahtuvaa yhteismarkkinointia. Visit Finland -yhteistyön osalta tavoitteet näyttävät toteutuvan, sillä Arctic Lakeland -yhteistyö on käynnistymässä.

Kansainvälinen markkinointityö jatkui tammikuussa 2019, kun Kainuu esitteli Berliinin Grüne Woche -messuilla Kainuun luontoa ja elintarviketuotantoa sekä puurakentamista. Kainuun liitto tuki myös kainuulaisten toimijoiden yhteisesittäytymistä Matkamessuilla tammikuussa 2019.

## 2.2 Luottamushenkilöhallinto

### Maakuntavaltuusto

Kainuun liiton ylin päättävä elin on kuntavaalikaudeksi valittava maakuntavaltuusto. Maakuntavaltuusto päättää mm. liiton taloussuunnitelmasta ja talousarvioista, hyväksyy tilinpäätöksen ja toimintakeromuksen. Maakuntavaltuustossa oli 35 jäsentä vuonna 2018. Kuntien valtuustot valitsevat maakuntavaltuuston jäsenet Kainuun liiton perussopimuksen mukaisesti niiden asukasluvun perusteella. Maakuntavaltuusto kokoontui toimintavuoden aikana kolme kertaa. Tavoite on pitää kokouksia toimintavuoden aikana eri puolilla Kainuuta. Vuonna 2018 kaikki kokoukset pidettiin Kajaanissa.

## **Maakuntahallitus**

Maakuntahallitus vastaa Kainuun liiton hallinnosta ja taloudenhoidosta sekä ohjaa ja valvoo Kainuun liiton viraston toimintaa. Maakuntahallituksessa oli 12 jäsentä vuonna 2018. Jäsenyydet määräytyvät Kainuun poliittisten valtasuhteiden sekä kunnallisen edustavuuden mukaan.

Maakuntahallitus kokoontui toimintavuoden aikana 11 kertaa. Kaikki kokoukset pidettiin Kajaanissa.

Maakuntahallitus osallistui liiton edunajamiseen sekä kansainväliseen toimintaan. Lisäksi maakuntahallitus osallistui maakuntauudistuksen valmisteluun muun muassa keskustelemalla maakuntastrategian sisältöpainotuksista.

Maakuntahallituksen asettamat toimikunnat ja työryhmät sekä muut maakunnalliset työryhmät työskentelivät saamansa toimeksiannon mukaisesti. Näitä ovat mm. Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnat.

Kainuun ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntien muodostaman yhteistoiminta-alueen päätöksenteosta vastaavat maakuntahallitukset ja maakuntavaltuustot yhtäpitävin päätöksin. Asioiden valmistelu suoritetaan Pohjois-Suomen neuvottelukunnan kokousten yhteydessä. Vuoden 2018 aikana Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukuntien kokouksiin osallistuivat Kainuun osalta maakuntahallituksen nimeämät neuvottelukuntien edustajat ja virkamiesjohtoa.

Osa Kainuun maakuntahallituksen jäsenistä osallistui 30.08.-31.08.2018 pidettyyn Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien huippukokoukseen Rovaniemellä. Luottamushenkilöiden lisäksi huippukokoukseen osallistui virkamiesjohtoa.

## **Tarkastuslautakunta**

Tarkastuslautakunnan tehtävistä säännellään kuntalain 14 luvun 121:ssä ja Kainuun liiton hallintosäännön 7 luvun 53 §:ssä.

Tarkastuslautakunnan tehtävänä on muun muassa:

- valmistella valtuuston päätettävät hallinnon ja talouden tarkastusta koskevat asiat
- arvioida, ovatko valtuuston asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kunnassa ja kuntakonsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla
- valvoa kuntalain 84 §:ssä säädetyn sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattaa ilmoitukset valtuustolle tiedoksi.

Maakuntavaltuusto on valinnut tarkastuslautakuntaan seitsemän jäsentä. Tarkastuslautakunta työskenteli laatimansa työohjelman mukaisesti. Tarkastuslautakunta kokoontui toimintavuoden aikana kahdeksan kertaa. Tarkastuslautakunta valvoi kuntalain 84 §:n mukaisesti sidonnaisuuksien ilmoittamisvelvollisuuden noudattamista ja saattoi sidonnaisuusilmoitukset tiedoksi maakuntavaltuustolle joulukuussa 2018.

## **Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR)**

Maakuntahallitus on asettanut maakunnan yhteistyöryhmän. Yhteistyöryhmässä ovat edustettuina:

- 1) maakunnan liitto ja sen jäsenkunnat,
- 2) ohjelmaa rahoittavat valtion viranomaiset ja muut valtionhallintoon kuuluvat organisaatiot,
- 3) alueen kehittämisen kannalta keskeiset tahot, kuten työmarkkina- ja elinkeinojärjestöt, sekä muut kansalaisyhteiskuntaa edustavat tai ympäristöjärjestöt ja sukupuolten tasa-arvoa edistävät järjestöt.

Maakuntaliiton ja sen jäsenkuntien edustajat on valittu maakunnan yhteistyöryhmään vuonna 2017 ja toimikausi kestää vuoden 2019 loppuun. Maakuntahallitus on nimennyt yhteistyöryhmälle puheenjohtajan, joka on kuntalaissa tarkoitettu luottamushenkilö, sekä muiden osapuolten ehdotuksesta kolme varapuheenjohtajaa, jotka ovat yhteistyöryhmän jäseniä.

Maakunnan yhteistyöryhmän kokoonpanoon kuuluu lisäksi kahdeksan asiantuntijajäsentä Suomen Metsäkeskuksesta, Kainuun alueyksikkö Akavasta, STTK:sta, Pro Agria Kainuusta, Pohjois-Suomen aluehallintovirastosta, Kajaanin yliopistokeskuksesta ja Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy:stä ja Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskuksesta.

Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö on valmistellut asiat MYR:n käsiteltäväksi. Varsinaisen sihteeristön kokoonpano muodostuu rahoittajien edustajista (ELY-keskus 6 henkilöä ja Kainuun liitto 2 henkilöä), puheenjohtajana toimii maakuntajohtaja. Lisäksi kokoukseen osallistuu asiantuntijoina 17 henkilöä, jotka toimivat mm. hankevalmistelussa, seuranta-/tarkastustehtävissä. Tällä laajemmalla kokoonpanolla varmistetaan tiedonkulku rahoittajien välillä, vahvistetaan hankkeiden ennakoivaa valmistelua ja eri rahoitusinstrumenttien koordinaatiota. MYR -sihteeristö kokoontui yhdeksän kertaa.

Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR) kokoontui toimintavuoden aikana viisi kertaa. Kokouksissa käsiteltiin maakunnan yhteistyöryhmän työjärjestyksessä määritellyt asiat sekä muita ajankohtaisasioita.

## **Maakunnallinen nuorisovaltuusto (MaNu)**

Kainuun maakuntahallituksen 27.11.2017 nimeämän Kainuun maakunnallisen nuorisovaltuuston kokoonpanossa aloitti kaksi varsinaista edustajaa kustakin alueen kunnasta, Kajaanin ammattikorkeakoulun sekä Kainuun ammattiopiston opiskelijakunnista molemmista myös kaksi edustajaa. Osasta kuntia oli mukaan nimetty heille myös varaedustajansa. Maakunnallinen nuorisovaltuusto kokoontui vuoden 2018 aikana virallisesti neljä kertaa.

Nuorisovaltuusto vieraili toukokuun alussa kansanedustaja Eero Suutarin kutsumana Suomen eduskunnassa sekä Allianssi –talolla Helsingissä. Eduskunnan kyselytunnin yhteydessä nuoret tapasivat myös kainuulaiset kansanedustajamme. Vierailumatkaan sisältyi nuorisovaltuuston virallisen kokouksen lisäksi maakuntaudistuksen valmisteluun liittyvä Kainuun maine- ja Kainuun maakuntastrategia –työpaja, jonka tuloksia on hyödynnetty liiton kehittämistyössä sekä myöhemmin lokakuussa ”Ka niin,

entä sitten?” Kainuun nuorten ja päätöksentekijöiden kohtaamistapahtumassa Kajaanin ammattikorkeakoululla. Tapahtuma nuorten näkemysten esille saamiseksi järjestettiin yhteistyössä Pohjois-Suomen AVI:n ja Kainuun liiton rahoittaman Kajaanin nuorisotoimen vetämän Nuorten Kainuu – hankkeen kanssa. Tapahtuma oli (poikkeuksellisesti ainoa tämä vuoden) maakuntahallituksen nimemille maakunnallisen nuorisovaltuuston kummivaltuutettujen tapaamiseksi suunniteltu tilaisuus.

Nuorisovaltuusto jätti lausuntonsa Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelman luonnokseen keväällä 2018. Nuorisovaltuuston eri jäsenet ovat osallistuneet Kainuun maakuntavaltuuston kokouksiin ja nuorten puheoikeutta loppuvuoden maakuntavaltuuston kokouksessa käytti MaNun 2. varapuheenjohtaja. Rajaseutu ry:n hanketukien saajien valintaan osallistui 1. varapuheenjohtaja maakunnallista nuorisovaltuustoa edustaen. Nuorisovaltuusto on osallistunut myös tulevan maakunnan vaikuttamisjärjestelmän valmisteluun maakuntaudistuksen Osallisuuden ja demokratian kehittämisen alatyöryhmän työskentelyyn edustuksensa myötä. Kainuun liiton kautta MaNu on ollut mukana Nuorten Keski-Suomi ry:n vetämässä ja OKM:n rahoittamassa ”Nuorten ääni kuuluviin uudessa maakuntahallinnossa” -hankkeessa, missä valmistaudutaan maakuntalakiehdotuksen mukaisiin velvoitteisiin vaikuttajaryhmien toiminnan käynnistämiseksi. Valmistelutyössä vaihdetaan hyviä käytäntöjä viiden eri maakunnan kesken. Hanke on vuoden aikana myös tarjonnut kainuulaisille manulaisille eväitä ja valmennusta itse vaikuttamiseen mm. avustamalla vuosisuunnitelman laatimisessa sekä maakuntien nuorten yhteisen valmennusleirin muodossa.

## 2.3 Henkilöstö

Kainuun liiton virasto sijaitsee Kauppakatu 1:ssä. Virasto hoitaa hallinnon tukipalvelut. Työssä tarvittavat välineet, ohjelmat ja laitteet on pidetty ajanmukaisina. Kainuun liiton prosessien sähköistäminen (mm. toimielinten sähköiset esityslistat) jatkuu. Tietohallinnon osalta on tarve saada joustoa Kainuun liiton omista tarpeista lähtevien välineiden ja ohjelmistojen käyttöön.

Kainuun liiton palveluksessa oli vuonna 2018 n. 28 henkilöä vakituisessa työ- tai virkasuhteessa tai perustellusta syystä määräaikaisessa työsuhteessa. Lisäksi toimintavuonna oli liiton palveluksessa kaksi tilapäistä henkilöä mm. opiskeluihin liittyvässä työharjoittelussa.

Tilivelvollisia viranhaltijoita ovat hallintosäännön nojalla maakuntajohtaja sekä vastuualuepäälliköt. Muita ei ole nimetty. Vastuualuepäälliköt ovat:

Malinen Pentti	maakuntajohtaja
Heikkinen Hannu	suunnittelujohtaja
Ponnikas Jouni	aluekehitysjohtaja (01.04.2018 alkaen)
Karppinen Paula	vs. aluekehitysjohtaja (31.03.2018 saakka)
Halonen Paula	hallintopäällikkö

Henkilöstöllä on mahdollisuus osallistua tehtäväkuvansa mukaiseen ammattitaitoa kehittävään koulutukseen vahvistaen ammatillista osaamistaan.

Henkilökunnan sisäinen kehittämispäivä järjestettiin 31.10.2018 Sokos Hotel Valjuksessa puolen päivän mittaisena tilaisuutena. Kehittämispäivän tilaisuudessa käytiin läpi Kainuun liiton toiminnassa aikaisemmin esille tulleita ongelmia ja nykyhetken ongelmia. Tilaisuudessa mietittiin ongelmien ratkaisukeinoja ja sovittiin, että työstämistä ongelmien poistamiseksi jatketaan vuoden 2019 puolella.

Henkilöstöä koskevat tunnusluvut esitellään tarkemmin erillisessä henkilöstöraportissa vuodelta 2018.

Talousarviossa vuodelle 2018 asetettuja henkilöstöä koskevia tavoitteita olivat:

- selkiytetään johtamis- ja toimintaprosesseja
- pidetään yllä ja kehitetään aktiivista työhyvinvointitoimintaa
- vapautuvien virkojen/toimien osalta selvitetään tehtävien uudelleenjärjestelyt ottaen huomioon tulevan maakuntauudistuksen henkilöstö- ja osaamistarpeet

Johtamis- ja toimintaprosessien selkiyttämistä jatketaan edelleen. Vuoden 2018 aikana tiimipalaverien pitämistä on tiivistetty ja henkilöstökokouksissa on käyty läpi vastuualueiden tiimikatsaukset. Aktiivista työhyvinvointitoimintaa on ylläpidetty ja kehitetty. Henkilöstölle on järjestetty mm. virkistysiltpäivä. Henkilöstöllä oli myös vuoden 2018 aikana mahdollisuus käyttää kulttuuri- ja liikuntaseteleitä. Lisäksi järjestettiin henkilökunnan sisäinen kehittämispäivä, josta on kerrottu edellä tarkemmin. Vapautuvien virkojen/toimien osalta on tehty tehtävien uudelleenjärjestelyjä eikä esimerkiksi eläköityminen ole suoraan johtanut uuden henkilön palkkaamiseen.

## **2.4 Arvio merkittävimmistä riskeistä ja epävarmuustekijöistä sekä muista toiminnan kehittymiseen vaikuttavista seikoista**

Kainuun liiton tilikauden tulos vuodelta 2018 on 75 188 euroa alijäämäinen (vrt. vuonna 2017 tilikauden tulos oli 4 860 euroa ylijäämäinen). Vuonna 2016 tehty maakuntavaltuuston päätös siirtää vuoden 2015 ylijäämä (501 120 euroa) Kainuun tulevaisuusrahaston pääomaksi mahdollisesti AV-tukien myöntämisen myös vuonna 2018. Vuoden lopulla (per 31.12.2018) Kainuun tulevaisuusrahaston saldo oli 232 983 euroa.

Tällaisen rahaston käyttö vaatii huolellisuutta tukihakemusten käsittelyssä ja erityisesti tuen myöntämisessä. Hakemusten tulee täyttää Kainuun tulevaisuusrahaston säännöt, jotta tuki voidaan myöntää. Vuoden 2015 aikana on valmisteltu Kainuun liiton johdolla Kainuun biotuotetehtaan perustamista käsittelevä esiselvitys ja sen jatkona itse tehtaan perustamista. Maakuntavaltuuston päätöksellä Kainuun liitto osallistui Kainuun biotuotetehtaan kehittämissyhtiön perustamiseen ja myönsi yhtiölle vuonna 2016 käytettäväksi 400 000 euron lainan. Lisäksi maakuntahallitus myönsi yhtiölle marraskuussa 2016 Kainuun tulevaisuusrahastosta 60 000 euron avustuksen kattamaan siirtymäkauden rahoitustar-

vetta. Vaihtovelkakirjalainan takaisinmaksuaika on kolme vuotta. Maakuntahallitus on päättänyt muuttaa kokouksessaan 23.01.2017 § 11 KaiCell Fibers Oy:lle myöntämänsä 400 000 euron vaihtovelkakirjalainan OYL 12 luvun tarkoittamaksi pääomalainaksi. Maakuntavaltuusto on päättänyt kokouksessaan 20.06.2018 § 22 pidentää KaiCell Fibers Oy:n pääomalainan laina-aikaa 31.12.2021 saakka. Ellei biotuotetehtaan perustaminen etene suunnitellusti tai sovitussa aikataulussa, voi myönnetystä lainasta tulla luottotappioita. KaiCell Fibers Oy:n jatkotoimilla on näin ollen vaikutusta Kainuun liiton talouteen.

Maakuntauudistus asetti jo vuodelle 2017 omat taloudelliset haasteensa, sillä Kainuun liitto hallinnoi maakuntauudistuksen valmistelua varten valtionavustuksena saatua rahoitusta siihen saakka, kunnes maakunta- ja soteuudistusta varten valmistellut lait tulevat voimaan ja väliaikainen valmistelutoimielin alkaa toimimaan juridisestikin uutta maakuntaa varten. Maakuntauudistuksen valmistelu jatkui vuoden 2018 aikana ja edelleen Kainuun liitto hallinnoi maakuntauudistuksen valmistelua varten saatua rahoitusta. Maakuntauudistuksen valmistelun käyttöön myönnetyn valtionrahoituksen rajallisuus vaatii tarkkaa talouden seurantaa, sillä ei liene jatkossakaan tarkoituksenmukaista kaataa mahdollisia ylimääräisiä kuluja Kainuun liiton tai muiden maakuntauudistuksen valmisteluun osallistuvien organisaatioiden omien budjettien rasitteiksi.

Lakiluonnosten jatkokäsittely eduskunnassa ja tulevan väliaikaishallinnon käynnistyminen sekä yleisesti suunnitellun aikataulun pitävyys toivat merkittäviä epävarmuustekijöitä Kainuun liiton toiminnan kehittymiseen.

## 2.5 Selonteko sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä

Kainuun maakuntahallitus toteaa, että sisäinen valvonta ja riskienhallinta on järjestetty Kainuun liitossa asianmukaisella ja riittävällä tavalla.

Maakuntahallitus perustaa kantansa seuraaviin seikkoihin:

Maakuntavaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 31.05.2017 § 11 Kainuun liiton päivitetyn hallintosäännön. Lisäksi maakuntahallitus on hyväksynyt kokouksessaan 25.09.2017 § 150 Kainuun liiton päivitetyn sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan ohjeen. Maakuntavaltuusto on hyväksynyt kokouksessaan 16.06.2014 § 7 sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet.

Kainuun liiton säännöt ja ohjeet ovat pääsääntöisesti ajan tasalla. Kainuun liiton lakisääteiset tehtävät on suoritettu ao. lakeja ja säädöksiä noudattaen. Maakuntahallitus on hyväksynyt kokouksessaan 19.03.2018 § 49 hallintosääntöä täydentävät raha- ja laskentatointa koskevat päivitetty ohjeet. Maakuntajohtaja on 18.02.2013 tehnyt viranhaltijapäätöksen liiton luottokorttien käyttöön liittyvistä säännöistä.

Kainuun liiton vakuutukset kilpailutettiin syksyllä 2012 ja ne astuivat voimaan 01.01.2013 Kainuun liiton aloittaessa toimintansa. Vahinkotapahtumia ei ole esiintynyt vuosina 2013 - 2014. Vuonna 2015 sattui kaksi pientä tapaturmaa. Vuosina 2016 ei ole ollut yhtään tapaturmaa. Vuonna 2017 sattui yksi pieni työtapaturma. Vuonna 2018 ei sattunut yhtään työtapaturmaa.

Kainuun liitossa on käytössä työsuojelun toimintaohjelma, joka on hyväksytty henkilöstökokouksessa helmikuussa 2015. Tietosuojan osalta Kainuun liitto noudattaa Kainuun sotessa käytössä olevia tietosuojaja- ja tietoturvaohjeistuksia. Lisäksi noudatetaan muun muassa Kuntaliiton yleisiä tietosuojaa koskevia ohjeistuksia. Kainuun liiton toimielinten päätöksistä ei vuoden vaihteessa ollut oikeusasteissa vireillä yhtään asiaa.

Kainuun liitto hankkii pääosan tietohallintopalveluistaan, talouspalveluistaan (kirjanpito) ja henkilöstöpalveluistaan (palkanlaskenta) ostopalveluina Kainuun sosiaali- ja terveydenhuollon kuntayhtymältä. Kainuun liiton virastolla ei käsitellä käteistä rahaa.

## 2.6 Tilikauden tulos

### Tilikauden tuloksen käsittely

Maakuntahallitus esittää maakuntavaltuustolle, että liiton vuoden 2018 alijäämä 15 388,20 euroa kirjataan tilinpäätöksessä taseen omaan pääomaan tilikauden yli-/alijäämätilille.

### Tuloslaskelma ja sen tunnusluvut

	2018	2017
	1 000 €	1 000 €
Toimintatuotot	4 070	3 197
Toimintakulut	-4 145	-3 191
Toimintakate	-75	6
Rahoitustuotot ja -kulut	0	-1
Korkotuotot	0	0
Muut rahoitustuotot	0	0
Korkokulut	0	0
Muut rahoituskulut	0	0
Vuosikate	-75	5
Poistot ja arvonalennukset	0	0
Tilikauden tulos	-75	5
Rahastojen lisäys (-)	-30	0
Rahastojen vähennys (+)	90	94
Varausten ja rahoituksen muutos yht.	60	94
<b>TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ</b>	<b>-15</b>	<b>98</b>

Tuloslaskelman tunnusluvut	2018	2017
Toimintatuotot/Toimintakulut %	98,2	100,2



## Rahoituslaskelma ja sen tunnusluvut

	2018 1 000 €	2017 1 000 €
<b>Toiminnan rahavirta</b>		
Tulorahoitus		
- Vuosikate	-75	5
- Tulorahoituksen korjaukset	0	0
<b>Toiminnan rahavirta</b>	<b>-75</b>	<b>5</b>
<b>Investointien rahavirta</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
- Investointimenot	0	0
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitot	0	1
<b>Toiminnan ja investointien rahavirta</b>	<b>-75</b>	<b>5</b>
<b>Rahoitustoiminnan kassavirta</b>		
<b>Antolainauksen muutokset</b>		<b>0</b>
Antolainauksen lisäykset	0	0
<b>Lainakannan muutokset</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
Lyhytaikaisten lainojen muutokset	0	0
<b>Oman pääoman muutokset</b>	<b>0</b>	<b>0</b>
<b>Muut maksuvalmiuden muutokset</b>	<b>965</b>	<b>397</b>
Toimeksiantojen varojen pääomien muutokset	911	428
Saamisten muutos	-181	-47
Korottomien velkojen muutos	235	16
<b>Rahoituksen rahavirta</b>	<b>965</b>	<b>397</b>
<b>Rahavarojen muutos</b>	<b>890</b>	<b>402</b>
<b>Rahavarat 31.12.</b>	<b>2 559</b>	<b>1 669</b>
<b>Rahavarat 1.1.</b>	<b>1 669</b>	<b>1 267</b>

## Kassan riittävyys

	2018	2017
Kassan riittävyys/pv	225	191

## Tase ja sen tunnusluvut

VASTAAVAA	2018	2017	VASTATTAVAA	2018	2017
	1 000 €	1 000 €		1 000 €	1 000
<b>PYSYVÄT VASTAAVAT</b>	<b>843</b>	<b>844</b>	<b>OMA PÄÄOMA</b>	<b>-1 718</b>	<b>-1 793</b>
Aineettomat hyödykkeet			Peruspääoma	-467	-467
Aineelliset hyödykkeet			Muut omat rahastot	-233	-293
Sijoitukset yht.	843	844	Ed. kauden tilikauden yli-/alijäämä	-1 033	-935
Osakkeet ja osuudet	443	444	Tilikauden yli-/alijäämä	15	-98
Antolainasaamiset	400	400	<b>TOIMEKSIANTOJEN</b>		
<b>TOIMEKSIANTOJEN VARAT</b>	<b>2 062</b>	<b>3 378</b>	<b>PÄÄOMAT</b>	<b>-3 402</b>	<b>-3 806</b>
Muut toimeksiantojen varat	2 062	3 378	Muut toimeksiantojen varat	-3 402	-3 086
<b>VAIHTUVAT VASTAAVAT</b>	<b>2 939</b>	<b>1 868</b>	<b>VIERAS PÄÄOMA</b>	<b>-725</b>	<b>-490</b>
Saamiset	2 559	1 669	Lyhytaikainen		
Lyhytaikaiset saamiset	380	199	Ostovelat	-392	-185
- Myyntisaamiset	86	117	Muut velat	-41	-37
- Muut saamiset	26	51	Siirtovelat	-292	-268
- Siirtosaamiset	269	30			
Rahat ja pankkisaamiset	2 559	1 669	<b>VASTATTAVAA</b>	<b>-5 845</b>	<b>-6 089</b>
<b>VASTAAVAA</b>	<b>5 845</b>	<b>6 089</b>			

## Taseen tunnusluvut

	2018	2017
Omavaraisuusaste %	29,4	29,4
Suhteellinen velkaantuneisuus %	17,8	15,3
Velat ja vastuut käyttötuloista, %	20,6	16,0
Kertynyt yli-/alijäämä, 1 000 €	1,0	1,0
Lainakanta 31.12., 1 000 €	0	0
Lainasaamiset 31.12., 1 000 €	0	0

## Kainuun liiton kokonaistulot ja –menot 2018

TULOT	1 000 €	MENOT	1 000 €
Toiminta		Toiminta	
- Toimintatuotot	4 070	- Toimintakulut	4 145
- Korkotuotot		- Korkokulut	
- Muut rahoitustuotot		- Muut rahoituskulut	
Rahoitustoiminta		Rahoitustoiminta	
		- Antolainasaamisten lisäykset	
		- Oman pääoman vähennykset	
<b>Kokonaistulot</b>	<b>4 070</b>	<b>Kokonaismenot</b>	<b>4 145</b>

### Täsmäytys:

Kokonaistulot – Kokonaismenot = 4 070 – 4 145 = -75

Muut maksuvalmiuden muutokset – Rahavarojen muutos = 965 - 890 = -75

## 3 TOTEUMAVERTAILU

### 3.1 Edunajaminen

Edunajamisella ja aluemarkkinoinnilla on kasvava rooli aluekehittämisessä. Edunajamisen tilanteesta maakuntajohtaja on raportoinut maakuntahallitusta osana maakuntajohtajan ajankohtaiskatsauksia. Hankekohtaista edunvalvontaa on seurannut liiton johtoryhmä. Maakuntahallitus on voinut siten jatkuvasti arvioida edunajamisen tilannetta ja tuloksia sekä linjata toimintaa.

#### **Edunajamisyhteistyö Kainuussa**

Vuoden 2018 aikana Kainuun sisällä korostui liikenneasioihin liittynyt edunvalvonta. Valtakunnallista päätieverkkoa ja sen kunnossapitoa koskevan asetuksen valmistelussa ei saatu Kainuun kannalta tyydyttävää lopputulosta. Päätieverkkoon saatiin pohjaesitykseen nähden parannusta (Joensuu-Kajaani vt 8), mutta vt 22:n (Kajaani-Oulu) ja vt 5:n asema Kajaanista pohjoiseen eivät parantuneet. Yhteistyön tiivistämistä niin kuntien kuin elinkeinoelämän kanssa on jatkettava. Lentoliikenteen osalta yhteistyö tiivistyi sekä matkailutoimijoiden (Lakeland –hanke) että Pohjois-Suomen lentoliikennehankkeen käynnistymisen myötä. Yksittäisistä edunajamishankkeista mainittakoon mm. vaikuttaminen alueellistamista koskevaan selvitystyöhön, kuljetustukiselvitykseen sekä kuntien metsävero-osan määrittelyä koskevaan lakiehdotukseen. Valtion toimipaikoissa Kainuussa ei tapahtunut muutoksia.

#### **Pohjois- ja Itä-Suomen neuvottelukunnat**

Itä- ja Pohjois-Suomen neuvottelukunnat toimivat normaalilla kokousrytmillä. Pohjois-Suomen neuvottelukunnassa korostui maakunta- ja sote-uudistukseen liittyvän ylimaakunnallisen yhteistyön valmistelu. Itä-Suomen neuvottelukunnassa olivat esillä erityisesti yhteiset liikenneasiat: strateginen liikennesuunnittelu, varautuminen valtakunnalliseen liikennejärjestelmätyöhön sekä erityisesti vaikuttaminen Itärata-hankkeeseen. Itä-Suomi nousuun seminaari järjestettiin lokakuussa, Itä- ja Pohjois-Suomen huippukokous Rovaniemellä elokuussa. Neuvottelukunnilla oli rooli myös EU:n koheesiopolitiikkaan liittyvissä kannanotoissa sekä ELMO-pilottihankkeen ohjaamisessa.

## **Maakuntien edunajaminen**

Maakuntajohtajien kollegion kuukausittaiset kokoukset jatkuivat (pj. Mika Riipi, vpj. Pentti Malinen) ja kokouksia pidettiin maakunta- ja sote-uudistukseen liittyen lisäksi ELY-ylijohtajien sekä muutosjohtajien kanssa. Kuntaliitto organisoii maakuntafoorumia sekä Muutostreffejä (mm. Kuntamarkkinoiden yhteydessä). Maakuntajohtajat antoivat yhteiset hallitusohjelmataavoitteet.

## **Kansainvälinen toiminta**

Kainuun liitto toteutti aluekehitysviranomaisen rooliin kuuluvaa kansainvälistä toimintaa, joka liittyy liiton perustehtäviin ja jonka rooli on koko ajan kasvamassa. Liiton kansainvälistä toimintaa on koordinoitunut maakuntajohtajan vetämä kv-tiimi. Barentsin alueneuvoston puheenjohtajuuden päätyttyä kv-tiimin toiminta on palannut ”normaalitoimintaan”. Uutena haasteena on noussut kasvava tarve Kiina-yhteistyöhön ja sen koordinointiin. Kainuun liitto on tukenut alueen toimijoiden Kiina-yhteistyön aktiivista mm. rahoittamalla kolme Kiina-toimintaa aktivoivaa AIKO-hanketta sekä allekirjoittanut aiesopimuksen (Memorandum of Understanding) Hainanin maakunnan kanssa.

Euroopan unionin ja komission suuntaan tehtiin aktiivista yhteistyötä ja edunajamista ELMO-hankkeen puitteissa yhdessä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa. Venäjä-yhteistyössä keskiössä olivat Euregio Karelia -yhteistyöfoorumissa toimiminen sekä kahdenvälinen yhteistyö Kostamuksen kaupunkipiirin kanssa.

## **Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimisto**

Maakunnan pysyvä edustus Brysselissä on hoidettu Itä- ja Pohjois-Suomen EU-toimiston kautta, jonka toimintaan osallistuu seitsemän maakuntaa. Toimiston työvaliokunnassa ja ohjausryhmässä oli edustus Kainuun liitosta.

Itä- ja Pohjois-Suomi on onnistuneesti koontanut voimansa EU:n edunvalvonnassa, jonka ytimenä on yhteinen EU-toimisto Brysselissä. Vuonna 2018 erityisen paljon työtä vaativat EU:n ilmasto- ja energiapolitiikkaan liittyneet linjaukset sekä EU:n komission julkaisemat budjettiraamit (MFF) ja alue- ja koheesipolitiikan asetuspaketit. Viimeksi mainittuihin liittyen on tehty paljon valmistelu- ja edunajamistyötä maakunnissa ja valtakunnan tasolla. Työ- ja elinkeinoministeriön EU4-jaostossa maakuntien edustajana on toiminut maakuntajohtajista Pentti Malinen.

Kainuun liitto aktivoi ja koordinoi kainuulaisten tahojen kansainvälistä toimintaa (ns. kotipesätoiminta). Kainuun liitto jatkoi Europe Direct – tiedotuspisteen toimintaa liiton tiloissa vuonna 2018 ja sai tähän EU:n tukirahoitusta. Europe Direct – tiedotuspiste järjesti Eurooppa-päivän avoimet ovet – tapahtuman toukokuussa ja EU-rahoitusinfoseminaarin marraskuussa 2018.

## **Kansainvälisissä verkostoissa toimiminen**

Kainuun liiton EU-alueen sisäistä ja sopimuksiin perustuvaa yhteistyötä tehdään pääsääntöisesti eri järjestöjen ja verkostojen kautta. Näistä keskeisimmät olivat:

### **1. Barentsin alueyhteistyö**

Kainuun liitto osallistui vuonna 2018 Barentsin aluehallintojen väliseen yhteistyöhön alueneuvoston, aluekomitean ja näiden työryhmien jäsenenä. Barentsin alueneuvosto hyväksyi uuden Barents-ohjelman vuoden 2018 aikana, Barentsin yhteistyön 25-vuotisjuhlavuonna.

Barentsin alueellisen liikenne- ja logistiikkatyöryhmän puheenjohtajuus jatkui. Barentsin alueelliseen liikenne- ja logistiikkatyöryhmän puheenjohtajatahona koordinoitiin ja järjestettiin Barents Link Northern Axis (BLNA) hankehakemuksen valmistelu Kolarctic ENI ohjelmaan. Rahoitushakemus jätettiin rahoittajaviranomaiselle joulukuussa 2018. Vuoden 2018 lopussa käynnistyi alueidenkäytön vastuualueen koordinoimina Barents Region Transport and Logistics hanke. Liikenne- ja logistiikkatyöryhmän toimintaa ja tavoitteita esiteltiin mm. Barentsin alueneuvostolle Syktyvkarissa 27.09.2018 sekä Venäjän alueiden ja kaupunkien strategiafoorumissa Pietarissa 22.10.2018.

Kainuun liitolla oli toimintavuonna edustajat myös Barentsin alueellisessa ympäristötyöryhmässä ja alueellisessa investointi- ja talousyhteistyöryhmässä sekä kulttuurityöryhmässä.

### **2. Venäjä-yhteistyö**

Venäjän alueille suuntautuvassa poliittisessa yhteistyössä keskeinen foorumi oli Euregio Karelian toiminta (Kainuu, Pohjois-Karjala, Pohjois-Pohjanmaa ja Karjalan Tasavalta). Sen pohjana on vuonna 2014 hyväksytty yhteinen asiakirja ”Euregio Karelian toiminnan pääsuunnat 2020”. Euregio Karelian hallituksen kokous pidettiin Oulussa marraskuussa 2018, minkä jälkeen puheenjohtajuus siirtyy Pohjois-Karjalaan vuodeksi 2019.

Kahdenvälinen yhteistyö Kostamuksen kaupunkipiirin kanssa on tärkeä osa Kainuun liiton Venäjä-yhteistyötä. Kostamuksen kaupungin kanssa yhteistyössä järjestettiin vuonna 2018 järjestyksessään kolmas suomalais-venäläinen yritysfoorumi Kostamuksessa vihreän teknologian teemalla. Tilaisuus kokosi yhteensä 150 osallistujaa Suomen ja Venäjän puolelta. Kainuun liiton ja Kostamuksen kaupunkipiirin välinen yhteistyösopimus uudistettiin ja allekirjoitettiin 17.05.2018 yritysfoorumien yhteydessä. Sopimus Kostamuksessa sijaitsevan Barents Link Centerin käyttämisestä kainuulaisten ja kostamulaisten toimijoiden kokous- ja kohtaamispaikkana uudistettiin lokakuussa 2018.

Kainuun Venäjä-strategian seurannasta ja toimeenpanosta vastasivat maakuntahallituksen nimeämä Venäjä-strategiaryhmä, jossa on edustajia kaikista Kainuun kunnista ja Venäjä-yhteistyön kannalta tärkeimmistä sidosryhmistä ja yhteistyöorganisaatioista, sekä strategiaryhmän työvaliokunta. Kainuun

Venäjä-strategiaryhmä kokoontui maaliskuussa 2018. Varsinaisen kokouksen lisäksi Venäjä-strategiaryhmän jäsenet osallistuivat Kainuun liiton järjestämään Esko Ahon vierailuun toukokuussa 2018 sekä Kainuun Venäjä-päivän seminaariin syyskuussa 2018. Venäjä-strategiaryhmän työvaliokunta kokoontui vuonna 2018 kolme kertaa.

### **3. NSPA -verkosto**

Kainuun liitto osallistui Pohjoisten harvaan asuttujen alueiden verkoston (Northern Sparsely Populated Areas) toimintaan. Sen keskeinen tavoite on EU:n harvaan asuttujen alueiden EU:n erityistuen asema ja sen vahvistaminen. Vuoden 2018 keskeisiä toimenpiteitä oli osallistuminen Arctic Investment Platform – esiselvityshankkeeseen osana NSPA-verkostoa.

## **Toiminta kansainvälisissä hankkeissa ja EU:n rahoitusohjelmissa**

Vuonna 2018 Kainuun liitto toimi EU:n rahoitusohjelmissa ja seuraavien hankkeiden toteuttamisessa:

- Interreg Europe 2014–2020 –ohjelmasta rahoitettavissa hankkeissa: STOB Regions, SKILLS+, Inno Provement, e-MOPOLI;
- Interreg Pohjoinen Periferia ja Arktinen 2014–2020 –ohjelmassa partnerina Business of Literature Zones (BLITZ) kirjallisuusmatkailuhankkeessa sekä kansallisen arviointiryhmän jäsenenä;
- Itämeren alueen -ohjelman 2014–2020 toteutuksessa kansallisen työryhmän jäsenenä;
- Karelia CBC – ohjelmassa seurantakomitea- ja valintakomiteatyöskentelyssä sekä Kainuun alueellisen arviointiryhmän vastuutahona;
- Kolarctic CBC – ohjelmasta rahoitettavan Barents Region Transport and Logistics – hankkeen pääpartnerina.

## **3.2 Elinkeinot ja aluekehitys**

### **Maakuntaohjelman toteutus**

**Maakuntasuunnitelman ja maakuntaohjelman laatiminen ja toteutumisen jatkuva seuranta;  
Maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelman (TOPSU) laatiminen**

*Elinkeinot ja aluekehitys* vastuualueen toiminnalliset tavoitteet saavutettiin hyvin. Vuoden 2018 tehtävissä korostui Kainuun matkailustrategian 2018 - 2021 sekä vuoden 2017 joulukuussa hyväksytyn maakuntaohjelman 2018-2021 toimeenpanosuunnitelman (TOPSU) 2019 – 2020, sekä maakuntaohjelman tiivistelmien laatiminen suomeksi ja englanniksi, samoin kuin valtioneuvoston ja Kainuun yhteistyössä laadittavan osaavan työvoiman saatavuuden varmistamiseen keskittyvän siltasopimustyön käynnistäminen. Maakuntasuunnitelma ja -ohjelma ovat lakisääteisen aluesuunnittelun ja -kehittämisen keskeisimmät välineet. Maakuntasuunnitelma linjaa vuoteen 2035 ulottuvat pitkän ajan kehittämissä tavoitteet, maakuntaohjelma tavoitteet neljäksi vuodeksi ja maakunnan liiton johdolla valmistellaan kahden vuoden välein maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma maakunnan yhteis-

työryhmän hyväksyttäväksi. TOPSU määrittää, miten maakuntaohjelmaa toteutetaan ja mitkä ovat ko. aikana kriittisimpiä kehittämisen kohteita. Se ohjaa hanketoimintaa (suppea aluepolitiikka) ja edunajamista (laaja aluepolitiikka). TOPSU voidaan tarkistaa vuosittain.

Kainuun TOPSU:sta 2019 – 2020 tehtiin maakuntahallituksen linjausten mukaisesti Kainuun kasvuohjelma nimeltään Kasvu Kainuuseen. Siinä sovitaan yhteen Kainuun liiton, Kainuun ELY-keskuksen, kuntien sekä muiden alueen keskeisten kehittäjäkumppaneiden priorisoidut toimenpiteet Kainuun kehittämiseksi. Mukana valmistelussa ovat olleet Kainuun ELY-keskus, Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus ja Kainuun liitto sekä MYR:n käsittelyn kautta siellä mukana olevat sidosryhmät. Myös kunnilta saatiin kuntakierroksen kautta esityksiä Kainuun elinvoiman kasvattamiseen. TOPSU on tärkein Kainuun käytännön aluekehittämistä ohjaava yhteinen asiakirja, jota Kainuun liitto ja rahoittajatahot toteuttavat ja ohjaavat yhteisellä edunvalvonnalla ja strategisella hanketoiminnalla.

Kainuussa on yhteisesti tunnistettu vallitsevan positiivinen rakennemuutos: talouden kasvun ja eläköitymisen myötä avautuu työpaikkoja, mutta tekijöistä uhkaa tulla pula. Kasvun jatkumisen edellytyksinä on, että Kainuussa kyetään kehittämään ja turvaamaan seuraavia asioita: osaavan työvoiman saavuus, saavutettavuus sekä investointien toteutuminen. Näiden ratkaisuun keskityttiin TOPSU:ssa, ja siihen kirjatuissa edunajamisen painopisteissä, maakunnan ja valtioneuvoston aluekehityskeskusteluissa ja siltasopimuksessa.

Rahoitusprosessit ja asioiden valmistelu liiton omassa hanketiimissä ja asiantuntijoilla laajennetussa MYR:n sihteeristössä yhdessä Kainuun ELY-keskuksen kanssa toimi hyvin. Hankerahoituksessa jatkettiin keskittymistä alueen eri toimijoiden hankkeiden rahoittamiseen sekä entistä laajempien ja vaikuttavimpien hankekokonaisuuksien rahoittamiseen. Liitto oli omalta osaltaan mukana aktivoimassa hankehakijoita eri kv-ohjelmien rahoitusten hakuun ja kv-hankkeiden suunnitteluun. AIKO-rahoitus myös oli aktiivisessa käytössä ja roolissa uusien hankkeiden suunnittelussa ja uusien avausten tekemisessä.

## **Elinkeinopolitiikka ja EU-ohjelmien toimeenpanon organisointi sekä hankerahoitus**

Maakunnallista elinkeinopolitiikkaa on toteutettu tiiviinä sidosryhmäyhteistyönä siten, että maakuntaohjelman toimeenpanossa on vahvistettu ennakoivaa otetta. Tärkeinä kumppaneina yritysrajapinnassa on ollut erityisesti Kainuun Etu, KAMK, KAO, MITY, CEMIS sekä Kajaanin yliopistokeskus, Jyväskylän yliopisto ja Vuokatin urheiluopisto. Kainuun liiton tehtävänä aluekehityslain mukaisesti on organisoida ohjelmien toimeenpano; toteuttaa yhteistyössä Itä- ja Pohjois-Suomen maakuntien kanssa suuralueen rakennerahasto-ohjelmaa. Teknisen tuen käytöstä Pohjois-Suomen maakunnan liitot ovat tehneet keskinäisen sopimuksen, jonka mukaan suuralueelle yhteisiä tehtäviä hoitaa ja koordinoi Lapin liitto. Kainuun liitto on sopeuttanut rakennerahastojen hallinnointitehtävät (välittävän viranomaisen tehtävä) uuden ohjelmakauden määrittelemään teknisen tuen määrään.

Kainuun liitto sai valtiolta vuonna 2018 yhteensä 3,39 milj. euroa EU-rahoitusta (ml. valtion rahoitus), jonka päätöksentekoa ja käyttöä ohjaa rahoituslaki. Liiton omasta budjetista rahoitettiin joidenkin hankkeiden omarahoituksia. Lisäksi käytössä on ollut AIKO-rahoitusta ja maakunnan kehittämisrahaa.

Kainuun liitto on vuosien 2014–2018 aikana tehnyt myönteiset rahoituspäätökset 43 hankkeelle, joista viisi on ylimaakunnallisia. Hankkeille tehdään vuosittain rahoituspäätökset ja niissä on myönnetty rahoitusta yhteensä 10,82 milj. euroa ja kokonaisvaraus hankkeille on yhteensä 15,04 milj. euroa.

Kainuun liitolla oli vuosien 2016-2018 aikana käytettävissä kansallista Alueellisten innovaatioiden ja kokeilujen (AIKO) -rahoitusta yhteensä 684 000 euroa. Myös vuodelle 2018 AIKO-rahoitusta haettiin ja TEM osoitti sitä Kainuulle 224 000 euroa. AIKO-rahoitusta on myönnetty Kainuuseen vuosina 2016 – 2018 yhteensä 684 000 euroa. Lisäksi käytettävissä oli hankkeista säästyneitä varoja eli yhteensä rahoitusta myönnettiin 35 hankkeelle 753 357 euroa. AIKO-rahojen pitää olla käytettyinä ja raportoituna vuoden 2019 huhtikuuhun mennessä. Uutta AIKO-rahoitusta ei enää myönnetä. AIKO-rahoitus kohdentui pääasiassa uusiin avauksiin ja haastavien rahoitushakemusten valmisteluun, joilla haettiin kilpailtua rahoitusta komission suorarahoitushakemista.

Kainuun liitolla on jatkuva haku, jolla pyritään vastaamaan asiakkaiden tarpeisiin ja palvelemaan mahdollisimman tehokkaasti hankehakijoita. Jatkuva haku on todettu erityisen toimivaksi myös pieni-muotoisten AIKO-hankkeiden rahoituksessa.

### **Hallintoviranomaisen ohjaus- ja valvontakäynti Kainuun liittoon 26.09.2018**

Työ- ja elinkeinoministeriön edustajat tekevät valvontakäyntejä (EU-rahoitusta) välittäviin toimielimiin. Valvontakäyntien tarkoituksena on varmistaa, että välittävät toimielimet hoitavat heille siirretyt tehtävät lakien, sääntöjen ja ohjeiden mukaisesti sekä tehtävien hoitoon on riittävät resurssit ja osaaminen. Kukin välittävä toimielin on laatinut hallinto- ja valvontajärjestelmän kuvauksen (HVJ-kuvaus), jossa on määritelty tehtävät vastuut ja etenkin huomioitu, että eriyttäminen toimii, eikä yksi henkilö voi toimia esim. rahoittajana ja vielä maksajana.

Kainuun liiton valvontakäynnin yhteydessä käytiin läpi hallinto- ja valvontajärjestelmässä määritellyt tehtävät hankkeen valinnasta hankkeen päättymiseen saakka. Tarkastuksessa kiinnitettiin huomiota hankkeiden valintamenettelyyn, rahoittamiseen, päätöksentekoon (riskiarviointi), HVJ-kuvaukseen (sijaisjärjestelyt, riskien hallinta).

Kokonaisuudessaan ohjaus- ja valvontakäynnin yleisjohtopäätös oli 2: Toimii (korkein arvio on 1). Joitakin parannuksia tarvitaan ja joitakin puutteita havaittiin. Tarkastuksessa esille tulleet asiat on korjattu/päivitetty HVJ-kuvaukseen, sen liitteisiin ja ministeriölle on tehty/laitettu pyydyt selvitykset.



## **Euroopan alueellisen yhteistyön (EAY) ja raja-alueyhteistyön (ENI CBC) ohjelmat**

Euroopan alueellisen yhteistyön (EAY) ja raja-alueohjelmien (ENI) ohjelmat Euroopan unionissa alueiden välistä yhteistyötä toteutetaan ja rahoitetaan EU-ohjelmakaudella 2014–2020 EAY- ja ENI-ohjelmilla. Kainuun liitto osallistui em. ohjelmatoimitukseen vuonna 2018 seuraavasti:

- osallistamalla Karelia CBC-ohjelman seuranta- ja valintakomitean työskentelyyn sekä organisoidulla ja toteuttamalla hankehakemusten arviointiprosessin
- osallistamalla Pohjoinen Periferia -ohjelman (NPA) hallintoon yhtenä sen alueellisena hankehakemusten arvioijana (FIN-RAG –jäsenyys)
- toimimalla osatoteuttajana tai liitännäisjäsenenä Interreg -hankkeissa

### **3.3 Alueidenkäyttö**

Kainuun liiton tehtävänä on huolehtia tarpeellisesta maakuntakaavan laatimisesta, kaavan pitämisestä ajan tasalla ja sen kehittämisestä. Kainuussa on meneillään maakuntakaavan laatiminen kokonaisuudessaan maakuntakaavan tarkistamiseksi. Samassa yhteydessä tehdään teknisluonteisia tarkistuksia voimassa oleviin vaihemaakuntakaavoihin. Vuonna 2018 valmistui maakunnallisesti arvokkaita kulttuurihistoriallisia kohteita koskeva selvitystyö. Sotahistoriallisia kohteita koskeva selvitys oli meneillään ja valmistuu vuoden 2019 puolella. Kainuun kokonaisuudessaan tarkistaminen luonnos ja valmisteluaineisto pidettiin julkisesti nähtävillä 27.06.-31.08.2018. Maakuntahallitus antoi saatuihin lausuntoihin ja mielipiteisiin vastineet marraskuun kokouksessa. Maakuntakaavan sisältöä ja työn etenemistä esiteltiin maakuntavaltuustolle kaksi kertaa. Kainuun maakuntakaavan metsätalousvaikutuksia koskevaa pilottihanketta toteutettiin kaavatyöhön kytkeytyneenä.

Liikennejärjestelmää ja alueidenkäytön suunnittelua koskevaan edunvalvontaan osallistuttiin neuvotteluihin, muistioihin ja lausunnoihin. Kainuun maakunnallinen liikenne- ja logistiikkastrategia valmistui. Osallistuttiin vastuutahona Pohjois-Suomen yhteisen lentoliikenteen kehittämishankkeen valmisteluun ja hanke käynnistettiin vuoden 2018 lopussa. Itä-Suomen maakuntien kanssa valmisteltiin itärajojen nopeuttamista koskevia kannanottoja ja kehittämissuunnitelmaa sekä viitosväylää koskevaa kehittämisselvitystä. Osallistuttiin Nopeat Itäradat neuvottelukunnan toimintaan.

Viranomaistoimintaa toteutettiin neuvotteluihin ja lausunnoihin. Alueidenkäyttö osallistui biojalostamohanketta varten perustetun KaiCell Fibers Oy -yrityksen toimintaan ja sen kehittämiseen. Yritys raportoi toiminnastaan säännöllisesti maakuntahallitukselle ja -valtuustolle.

### 3.4 Hallintopalvelut

Talousarvion toteutumista seurataan kuukausittain johtoryhmässä ja raportoidaan säännöllisesti maakuntahallitukselle ja maakuntavaltuustolle sekä jäsenkunnille osavuosikatsauksina. Maakuntahallitus on käsitellyt talousarvion toteutumista kokouksissaan 8 kertaa ja maakuntavaltuusto kahdessa kokouksessaan.

Kehityskeskustelut ja henkilökohtaisen työsuorituksen arvioinnit tehdään vuosittain. Hallintopalvelujen vastuualueella sekä muilla vastuualueilla käytiin kehityskeskustelut kaikkien kanssa vuonna 2018. Vuoden aikana laaditaan henkilöstön koulutussuunnitelma ja kannustetaan henkilöstöä työhön liittyvän ammattitaidon ylläpitämisessä ja kehittämisessä. Maakuntahallitus hyväksyi henkilöstö- ja koulutussuunnitelman toukokuussa 2018. Vuoden 2018 osalta eTyöpöydän raporttiin ei ole kirjautunut koulutuksiin osallistumisia, koska henkilöstö ei ole kirjannut niitä. Koulutuksellisiin tilaisuuksiin on kuitenkin osallistuttu myös virka-/työmatkahakemuksilla sekä ilman erillistä määräystä esim. ½-1 pv atk-koulutuksiin paikan päällä.

Henkilöstösuunnitelman osana mahdollistetaan vuorotteluvapaan käyttö ja työajan joustot. Vuorotteluvapaalle ei kuitenkaan hakenut kukaan. Kainuun liiton etätyöohjeistus laadittiin ja hyväksyttiin maaliskuussa 2018. Esimiehet myönsivät lupia etätyöskentelypäiviin. Myös vapautuvien tehtävien osalta tavoitteena oli tehdä uudelleenjärjestelyjä. Tehtävien uudelleenjärjestelyjä on tehty jo vuoden 2017 puolella, millä oli luonnollisesti vaikutusta tehtävien hoitamisessa myös vuoden 2018 aikana (eläköityminen ja osa-aikaeläköitymiset).

### 3.5 Maakuntauudistus

Maakunta- ja sote-uudistuksen maakunnallinen valmistelu käynnistyi vuonna 2016 esivalmisteluvaiheella, jonka oli määrä päättyä maakuntalakien voimaantuloon kesällä 2017.

**Maakunta- ja sote-uudistuksen** lainsäädännön valmisteluun vuonna 2018 otettu toinen vuoden lisäaika merkitsi uudistuksen valmistelun jatkumista edelleen ilman juridista perustaa esivalmisteluna. Kuten koko maassa, myös Kainuussa maakunnan liitoilla on keskeinen kokoava rooli maakuntauudistuksen valmistelussa ja esivalmistelun rahoituksen koordinoinnissa. Maakuntauudistuksen valmisteluun Kainuu lähti vuosien 2005–2012 hallintokokeilun ansiosta edelläkävijänä. Kainuun ”etumatka” on soten osalta huvennut, kun vastaavia maakunnallisia sote-kuntayhtymiä on perustettu jo noin puoleen maakunnista. Kuntien irtaantuminen maakunnallisten tukipalvelujen kokonaisuudesta Kainuussa on tosiasia, jonka vuoksi valmisteluorganisaatio on linjannut selvitysten kohteiksi ylimaakunnalliset yhteistyövaihtoehdot. Positiivisia kehitysaskelleita ovat olleet maakuntastrategiatyö, alueellisen valmiusfoorumin perustaminen sekä osallisuustehtävien valmistelun käynnistyminen.

Esivalmisteluvaiheessa maakuntien liittojen vastuulla on ollut huolehtia esivalmistelun käynnistymisestä (organisointi), hallinnollisista puitteista sekä valtiolta valmisteluun tulevasta rahoituksesta. Nämä rahavirrat näkyvät siten Kainuun liiton vuoden 2018 tilinpäätöksessä eikä niiden oikeaa määrää ole voitu ennakoita talousarvioita laadittaessa.

Valmistelun työryhmärakenne uudistettiin vuoden 2017 lopulla ja vastuuvalmistelijoiden rekrytointi jatkui vuoden 2018 alkupuolelle saakka. Rekrytoinnit toteutettiin pääosin sisäisinä hakuina ja tehtävien hoitamisesta tehtiin sopimukset Kainuun liiton ja tehtävään valitun henkilön työnantajaorganisaation välillä. Uusien työryhmien toiminnan käynnistyminen tapahtui vuoden 2018 alussa.

### 3.6 Taloudellisten tavoitteiden toteutuminen

Kainuun liiton toimintakuluja vuodelle 2018 budjetoitiin 3 652 839 euroa ja toteutuneet toimintakulut olivat 4 144 770 euroa. Suurin menoerä olivat palvelujen ostot 2 040 372 euroa, jotka ylittyivät 266 869 euroa. Henkilöstökulut olivat 1 716 984 euroa, jotka ylittyivät budjettiin nähden 97 482 euroa. Muita suurimpia menoeriä olivat muut toimintakulut 252 110 euroa, jotka ylittyivät budjettiin nähden 76 110 euroa.

Palvelujen ostoihin sisältyivät maakuntauudistuksen valmistelua varten varatut määrärahavaraukset. Maakuntauudistuksen määrärahavaraukset tehtiin vuodelle 2018 talousarvion laadintahetkellä olleen tiedon mukaisesti kuudeksi kuukaudeksi. Maakuntauudistuksen valmistelutehtävissä työskentelevien henkilöiden työpanoksista laadittiin sopimukset (sopimus työvoiman yhteisestä käytöstä). Kainuun liiton henkilöstöstä kaksi henkilöä työskenteli maakuntauudistuksen valmistelutehtävissä vastuuvalmistelijoina (osa-aikaisina 50 %) ja yksi henkilö rekrytoitiin kokoaikaiseksi maakuntauudistuksen valmistelutehtäviin. Muut valmistelutehtävissä työskentelevät henkilöt olivat joko kokoaikaisia tai osa-aikaisia muiden osallisorganisaatioiden henkilöstöihin kuuluvia henkilöitä. Lisäksi Kainuun liiton henkilöstö on antanut virka-apua oman työn ohessa maakuntauudistuksen valmisteluun liittyen.

Avustukset olivat 81 000 euroa, jotka ylittyivät 59 000 euroa. Ylitys johtui liian pienestä alkuperäisestä määrärahavarauksesta. Avustukset muodostuivat maakuntajohtajan viranhaltijapäätöksillä myönnettyistä tulevaisuusrahaston AV-tukipäätöksistä.

Kainuu oli vetovastuussa Brysselin joulutoritapahtumassa ja Kainuun liitolla oli merkittävä rooli tapahtuman koordinoinnissa ja ohjelman järjestämisessä. Brysselin joulutoritapahtumaa varten ei ollut budjetoitu erikseen määrärahoja Kainuun liiton talousarvioon vuodelle 2018. Talousarvion laadintavaiheessa on tehty alustavasti vain 20 000 euron määrärahavaraus menopuolelle. Brysselin joulutoritapahtumaan liittyen toimintakulut olivat yhteensä 202 920 euroa vuonna 2018 ja toimintatuotot yhteensä 106 097 euroa. Näin ollen erotus 96 823 euroa näkyy suoraan Kainuun liiton alijäämäisessä tilikauden tuloksessa. Lisäksi huomionarvoista on, että vuoden 2018 talousarvio oli jo lähtökohtaisesti 50 000 euroa alijäämäinen.

Toimintatuottoja budjetoitiin 3 602 839 euroa ja toteutuneet toimintatuotot olivat 4 069 723 euroa. Kainuun kunnat maksoivat liitolle jäsenmaksuja 2 402 158 euroa. Toimintatuottoihin sisältyvät maakuntauudistuksen valmisteluun liittyvät määrärahavaraukset myös tuottopuolella. Kainuun liitto hallinnoi maakuntauudistuksen valmistelua varten valtionavustuksena saatua rahoitusta. Määrärahavaraus maakuntauudistuksen tuottopuolella vuodelle 2018 oli yhteensä 702 067 euroa ja valtionavustusta saatiin yhteensä 2 039 268 euroa (josta yleiskatteellista rahoitusta 1 060 268 euroa ja ICT-rahoitusta 979 000 euroa). Lisäksi maakuntauudistukseen liittyen Kainuun liiton toimintatuottoihin kuuluvat osallisorganisaatioiden maksuosuudet (Kainuun sote, Kainuun ELY-keskus, Kainuun TE-toimisto, Kainuun pelastuslaitos). Kainuun liitto on omalta osaltaan vastannut omarahoitusosuudesta. Maakuntauudistuksen valmistelua varten saadut valtionavustukset ovat käytettävissä tilinpäätöksen laadintahetken ennakkotiedon mukaan vuoden 2019 loppuun saakka (alasarjoa varten).

Kainuun liiton muut toimintatuotot muodostuvat lisäksi lähinnä EAKR -ohjelmatyön teknisestä tuesta, Europe Direct -tiedotuspisteen tuesta sekä muihin projekteihin saadusta EU-/kansallisesta rahoituksesta.

Varsinainen toiminta katettiin lähes täysimääräisesti jäsenkuntien jäsenmaksuosuuksilla ja maakuntauudistusta varten saaduilla valtionavustuksilla. Kainuun liiton hallinnoimat hankkeet eivät ole liiton jäsenkuntien maksuosuuksilla katettua toimintaa omarahoitusosuutta lukuun ottamatta. Hankkeista syntyneet menot katetaan EU-tuella, kansallisella tuella sekä hankkeiden omilla tuilla.

Toimintakatteeksi muodostui -75 047 euroa.

Rahoitustuotot ja -kulut olivat yhteensä -141 euroa, joten vuosikatteeksi muodostui -75 188 euroa. Kainuun liitolla ei ollut suunnitelman mukaisia poistoja.

Tilikauden tulokseksi muodostui -75 188 euroa. Tilikauden yli-/alijäämä on -15 388 euroa. Kainuun liiton maksuvalmius on ollut hyvä. Kassan riittävyys oli 225 päivää, edellisenä vuonna 191 päivää. Taseen loppusumma oli 5 845 089 euroa (vuonna 2017 se oli 6 088 865 euroa). Laskua edelliseen vuoteen verrattuna on 243 776 euroa.

Vuoden 2018 tuloslaskelmassa rahastojen lisäys 30 000 euroa muodostui Otanmäki Mine Oy:n takaisin maksamasta lainasta. Tämä summa palautui Kainuun tulevaisuusrahastoon. Tuloslaskelmassa rahastojen vähennys yhteensä 89 800 euroa muodostui seuraavista maakuntajohtajan viranhaltijapäätöksellä myöntämistä AV-tukiavustuksista:

27 500 euroa Vegetarian Films:lle, Jääkausi -elokuva

14 000 euroa One Film Production Oy:lle, SWAMP -dokumenttielokuva

15 000 euroa NTRNZ Media Oy:lle, Magic of Lapland TV-sarja

30 000 euroa Matila Röhr Productions:lle, Luontosinfonia

3 300 euroa Nils Detmannille, Metsäsinfonia

## Tuloslaskelmaosan toteutuminen

	TP 2018	TP 2017
<b>Toimintatuotot</b>		
Myyntituotot	0,00	0,00
Kuntien maksusuudet	2 402 158,08	2 456 194,06
Tuet ja avustukset	1 454 238,77	451 279,82
Muut toimintatuotot	213 326,22	289 200,96
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>4 069 723,07</b>	<b>3 196 674,84</b>
<b>Toimintakulut</b>		
Henkilöstökulut	-1 716 984,09	-1 701 836,93
- palkat ja palkkiot	-1 400 872,92	-1 389 189,04
- eläkekulut	-284 479,44	-282 978,51
- muut henkilösivukulut	-31 631,73	-29 669,38
Palvelujen ostot	-2 040 372,33	-1 179 772,57
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-54 303,72	-47 099,80
Avustukset	-81 000,00	-96 250,48
Vuokrat	-174 248,39	-116 992,37
Muut toimintakulut	-77 861,72	-49 017,48
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-4 144 770,25</b>	<b>-3 190 969,63</b>
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-75 047,18</b>	<b>5 705,21</b>
<b>Rahoitustuotot ja -kulut</b>	<b>-141,02</b>	<b>-845,09</b>
- korkotuotot		5,13
- muut rahoitustuotot	70,48	34,63
- muut rahoituskulut	-211,50	-884,85
<b>VUOSIKATE</b>	<b>-75 188,20</b>	<b>4 860,12</b>
<b>Poisto ja arvonalentumiset</b>	<b>0,00</b>	<b>0,00</b>
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>-75 188,20</b>	<b>4 860,12</b>
<b>Varausten ja rahastojen muutos</b>		
Rahastojen lisäys (-)	30 000,00	0,00
Rahastojen vähennys (+)	-89 800,00	93 537,76
<b>VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOS</b>	<b>-59 800,00</b>	<b>93 537,76</b>
<b>Tilikauden yli-/alijäämä</b>	<b>-15 388,20</b>	<b>98 397,88</b>

## TALOUSARVION TOTEUTUMINEN TILIKAUDELLE 01.01.-31.12.2018

KAINUUN LIITTO YHTEENSÄ	TP 2018	TA 2018	%
Myyntituotot	2 402 158	2 402 158	0,0 %
Tuet ja avustukset	1 454 239	1 081 187	34,5 %
Muut toimintatuotot	213 326	119 494	78,5 %
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>4 069 723</b>	<b>3 602 839</b>	<b>13,0 %</b>
Henkilöstökulut	-1 716 984	-1 619 502	6,0 %
Palvelujen ostot	-2 040 372	-1 773 503	15,0 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-54 304	-61 834	-12,2 %
Avustukset	-81 000	-22 000	268,2 %
Muut toimintakulut	-252 110	-176 000	43,2 %
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-4 144 770</b>	<b>-3 652 839</b>	<b>13,5 %</b>
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-75 047</b>	<b>-50 000</b>	<b>50,1 %</b>
Rahoitustuotot ja kulut	-141	0	
<b>VUOSIKATE</b>	<b>-75 188</b>	<b>-50 000</b>	<b>50,4 %</b>
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>-75 188</b>	<b>-50 000</b>	<b>50,4 %</b>

<b>ELINKEINOT JA ALUEKEHITYS</b>	<b>TP 2018</b>	<b>TA 2018</b>	<b>%</b>
Myyntituotot	0	0	
Tuet ja avustukset	0	0	
Muut toimintatuotot	25 781	0	
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>25 781</b>	<b>0</b>	
Henkilöstökulut	-522 163	-602 106	-13,3 %
Palvelujen ostot	-153 950	-133 100	15,7 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-21 380	-15 800	35,3 %
Avustukset	0	0	
Muut toimintakulut	-5 018	-6 300	-20,3 %
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-702 512</b>	<b>-757 306</b>	<b>-7,2 %</b>
Rahoitustuotot ja kulut	0	0	
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>-676 731</b>	<b>-757 306</b>	<b>-10,6 %</b>

<b>ALUEIDENKÄYTTÖ</b>	<b>TP 2018</b>	<b>TA 2018</b>	<b>%</b>
Myyntituotot	0	0	
Tuet ja avustukset	22 339	0	
Muut toimintatuotot	495	0	
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>22 834</b>	<b>0</b>	
Henkilöstökulut	-250 920	-243 935	2,9 %
Palvelujen ostot	-41 630	-106 950	-61,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-3 161	-4 250	-25,6 %
Avustukset	0	0	
Muut toimintakulut	-1 294	-2 800	-53,8 %
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-297 005</b>	<b>-357 935</b>	<b>-17,0 %</b>
Rahoitustuotot ja kulut			
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>-274 171</b>	<b>-357 935</b>	<b>-23,4 %</b>

<b>HALLINTOPALVELUT</b>	<b>TP 2018</b>	<b>TA 2018</b>	<b>%</b>
Myyntituotot	0	0	
Tuet ja avustukset	-2 380	8 500	-128,0 %
Muut toimintatuotot	9 162	0	
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>6 782</b>	<b>8 500</b>	<b>-20,2 %</b>
Henkilöstökulut	-458 779	-409 006	12,2 %
Palvelujen ostot	-225 570	-272 200	-17,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-15 245	-23 300	-34,6 %
Avustukset	-1 200	-4 000	-70,0 %
Muut toimintakulut	-148 062	-126 500	17,0 %
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-848 856</b>	<b>-835 006</b>	<b>1,7 %</b>
Rahoitustuotot ja kulut	65	0	
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>-842 010</b>	<b>-826 506</b>	<b>1,9 %</b>

LUOTTAMUSHENKILÖHALLINTO	TP 2018	TA 2018	%
Myyntituotot	2 402 158	2 402 158	0,0 %
Tuet ja avustukset	0	0	
Muut toimintatuotot	33 893	0	
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>2 436 051</b>	<b>2 402 158</b>	<b>1,4 %</b>
Henkilöstökulut	-84 163	-60 000	40,3 %
Palvelujen ostot	-180 299	-307 772	-41,4 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-726	0	
Avustukset	-79 800	-18 000	343,3 %
Muut toimintakulut	-17 337	-7 700	125,2 %
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-362 326</b>	<b>-393 472</b>	<b>-7,9 %</b>
Rahoitustuotot ja kulut	0	0	
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>2 073 725</b>	<b>2 008 686</b>	<b>3,2 %</b>

MAAKUNTAUUDISTUS	TP 2018	TA 2018	%
Myyntituotot	0	0	
Tuet ja avustukset	1 210 063	644 755	87,7 %
Muut toimintatuotot	19 302	57 312	-66,3 %
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>1 229 365</b>	<b>702 067</b>	<b>75,1 %</b>
Henkilöstökulut	-123 620	-15 000	724,1 %
Palvelujen ostot	-1 125 738	-688 576	63,5 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-7 906	-17 817	-55,6 %
Avustukset	0	0	
Muut toimintakulut	-46 247	-24 000	92,7 %
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-1 303 511</b>	<b>-745 393</b>	<b>74,9 %</b>
Rahoitustuotot ja kulut	0	0	
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>-74 145</b>	<b>-43 326</b>	<b>71,1 %</b>

PROJEKTIT (tekninen tuki, Europe Direct, Itä- ja Pohjois-Suomen lentoliikenne, Kainuun biotuotetehdas, Osaavan työvoiman rekrytointi Kainuuseen –hanke, Metsätalouteen kohdistuvat vaikutukset Kainuun maakuntakaavoituksessa, Kainuun biotuotetehdas, Barentsin Liikenne- ja Logistiikkahanke, Kulttuurista hyvinvointia, Brysselin joulutori, Pohjois-Suomen kehittyvä lentoliikenne 2020 -hanke)	TP 2018	TA 2018	%
Myyntituotot			
Tuet ja avustukset	224 217	436 432	-48,6 %
Muut toimintatuotot	124 694	53 682	132,3 %
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>348 910</b>	<b>490 114</b>	<b>-28,8 %</b>
Henkilöstökulut	-277 339	-289 455	-4,2 %
Palvelujen ostot	-313 184	-264 905	18,2 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-5 887	-667	782,5 %
Avustukset	0	0	
Muut toimintakulut	-34 151	-8 700	292,5 %
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-630 561</b>	<b>-563 727</b>	<b>11,9 %</b>
Rahoitustuotot ja kulut	0	0	
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>-281 443</b>	<b>-73 613</b>	<b>282,3 %</b>

## 4 TILINPÄÄTÖSLASKELMAT

### 4.1 Kainuun liiton tuloslaskelma 31.12.2018 ja 31.12.2017

	TP 2018	TP 2017
<b>Toimintatuotot</b>		
Myyntituotot	0,00	0,00
Kuntien maksuosuudet	2 402 158,08	2 456 194,06
Tuet ja avustukset	1 454 238,77	451 279,82
Muut toimintatuotot	213 326,22	289 200,96
<b>TOIMINTATUOTOT</b>	<b>4 069 723,07</b>	<b>3 196 674,84</b>
<b>Toimintakulut</b>		
Henkilöstökulut	-1 716 984,09	-1 701 836,93
- palkat ja palkkiot	-1 400 872,92	-1 389 189,04
- eläkekulut	-284 479,44	-282 978,51
- muut henkilösivukulut	-31 631,73	-29 669,38
Palvelujen ostot	-2 040 372,33	-1 179 772,57
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-54 303,72	-47 099,80
Avustukset	-81 000,00	-96 250,48
Vuokrat	-174 248,39	-116 992,37
Muut toimintakulut	-77 861,72	-49 017,48
<b>TOIMINTAKULUT</b>	<b>-4 144 770,25</b>	<b>-3 190 969,63</b>
<b>TOIMINTAKATE</b>	<b>-75 047,18</b>	<b>5 705,21</b>
<b>Rahoitustuotot ja -kulut</b>		
- korkotuotot		5,13
- muut rahoitustuotot	70,48	34,63
- muut rahoituskulut	-211,50	-884,85
<b>VUOSIKATE</b>	<b>-75 188,20</b>	<b>4 860,12</b>
<b>Poisto ja arvonalentumiset</b>		
	0,00	0,00
<b>TILIKAUDEN TULOS</b>	<b>-75 188,20</b>	<b>4 860,12</b>
<b>Varausten ja rahastojen muutos</b>		
Rahastojen lisäys (-)	30 000,00	0,00
Rahastojen vähennys (+)	-89 800,00	93 537,76
<b>VARAUSTEN JA RAHASTOJEN MUUTOS</b>	<b>-59 800,00</b>	<b>93 537,76</b>
<b>Tilikauden yli-/alijäämä</b>	<b>-15 388,20</b>	<b>98 397,88</b>



## 4.2 Kainuun liiton rahoituslaskelma 31.12.2018 ja 31.12.2017

	TP 2018	TP 2017
Vuosikate	-75 188,20	4 860,12
- Satunnaiset erät	0,00	0,00
- Tulorahoituksen korjauserät	5,20	1,41
<b>- Toiminnan rahavirta</b>	<b>-75 183,00</b>	<b>4 861,53</b>
- Investointimenot		-575,00
- Rahoitusosuudet investointimenoihin		0,00
- Pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutustulot	138,11	671,88
<b>-- Investointien rahavirta</b>	<b>138,11</b>	<b>96,88</b>
<b>TOIMINNAN JA INVESTOINTIEN RAHAVIRTA</b>	<b>-75 044,89</b>	<b>4 958,41</b>
- Antolainan lisäykset		0,00
- Antolainasaamisten vähennykset		0,00
- Antolainauksen muutokset		0,00
- Pitkäaikaislainojen vähennys		0,00
- Lyhytaikaisten lainojen muutos		0,00
<b>- LAINAKANNAN MUUTOKSET</b>		<b>0,00</b>
<b>- OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET</b>		<b>0,00</b>
- MUUT MAKSUVALMIUDEN MUUTOKSET	965 376,31	397 536,88
- Toimeksiantojen varojen ja pääomien muutos	911 468,15	428 351,88
- Vaihto-omaisuuden muutos		0,00
- Saamisten muutos	-181 459,24	-46 784,94
- Korottomien velkojen muutos	235 367,40	15 969,94
<b>--- RAHOITUKSEN RAHAVIRTA</b>	<b>965 376,31</b>	<b>397 536,88</b>
- Rahavarat 31.12.	2 559 360,54	1 669 029,12
- Rahavarat 1.1.	1 669 029,12	1 266 533,83
<b>-- RAHAVAROJEN MUUTOS</b>	<b>890 331,42</b>	<b>402 495,29</b>
--- Raporttiero	0,00	0,00

### 4.3 Kainuun liiton tase 31.12.2018 ja 31.12.2017

<u>VASTAAVAA</u>			2018	2017	<u>VASTATTAVAA</u>			2018	2017
<u>PYSYVÄT VASTAAVAT</u>					<u>OMA PÄÄOMA</u>				
<u>Sijoitukset</u>					2000	Peruspääoma	-467 268,63	-467 268,63	
1208	Muut osakkeet ja osuudet		443 450,89	443 594,20		<u>Peruspääoma yht.</u>	-467 268,63	-467 268,63	
1238	Antolainasaamiset yrityksiltä		400 000,00	400 000,00					
	<u>Sijoitukset yht.</u>		843 450,89	843 594,20	2015	Kainuun tulevaisuusrahasto	-232 982,62	-292 782,62	
						<u>Muut omat rahastot</u>	-232 982,62	-292 782,62	
	<b><u>PYSYVÄT VASTAAVAT YHT.</u></b>		<b>843 450,89</b>	<b>843 594,20</b>					
<u>TOIMEKSIANTOJEN VARAT</u>						<u>Edellisten kausien ylijäämä (alijäämä)</u>			
1460	Muut toimeksiantojen varat				2040	Edellisten kausien ylijäämä (alijäämä)	-1 033 017,37	-934 619,49	
	EU-tukien toimeksiannot yht.		2 062 180,03	3 377 603,03		<u>Tilikauden ylijäämä (alijäämä)</u>			
						TILIKAUDEN TAPPIO/VOITTO	15 388,20	-98 397,88	
	<b><u>TOIMEKSIANTOJEN VARAT YHT.</u></b>		<b>2 062 180,03</b>	<b>3 377 603,03</b>					
<u>VAIHTUVAT VASTAAVAT</u>						<b><u>OMA PÄÄOMA YHT.</u></b>	<b>-1 717 880,42</b>	<b>-1 793 068,62</b>	
<u>Saamiset</u>						<u>TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT</u>			
<u>Lyhytaikaiset saamiset</u>					2300	Valtion toimeksiannot yht.	-3 402 000,26	-3 805 955,11	
<u>Myyntisaamiset</u>						<b><u>TOIMEKSIANTOJEN PÄÄOMAT YHT.</u></b>	<b>-3 402 000,26</b>	<b>-3 805 955,11</b>	
1740	Myyntisaamiset muut		-37 903,17	0,00		<u>VIERAS PÄÄOMA</u>			
1740	SAP yleislaskutussaamiset		123 702,21	117 328,04		<u>Lyhytaikainen vieras pääoma</u>			
	<u>Myyntisaamiset muilta yht.</u>		85 799,04	117 328,04		<u>OSTOVELAT</u>			
1808	Arvonlisäverosaamiset yht.		25 558,23	50 850,35	2549	Ostovelat muille	-391 659,78	-185 121,71	
1826	Projektisaamiset		256 953,51	0,00		<u>Ostovelat yht.</u>	-391 659,78	-185 121,71	
1826	Muut siirtosaamiset		11 787,01	28 521,13	2557	Ennakkopidätysvelka	-40 005,03	-35 611,91	
1826	Ennakkomenot		0,00	1 939,03	2558	Sosiaaliturvamaksuvelka	-996,68	-1 258,08	
1826	Muut siirtosaamiset yht.		268 740,52	30 460,16	2558	Taloudellinen tuki	-448,44	-440,98	
	<u>Lyhytaikaiset saamiset yht.</u>		380 097,79	198 638,55		<u>Muut velat/ Liittymismaksut ja muut velat yht.</u>	-41 450,15	-37 310,97	
	<u>Rahat ja pankkisaamiset</u>					<u>Siirtovelat</u>			
1922	Maksuliikennetililt		2 559 360,54	1 669 029,12		Siirtyvät korot			
						Siirtyvät korot muille	-205,60	-696,23	
	<u>Rahat ja pankkisaamiset yht.</u>		2 559 360,54	1 669 029,12	2575	Siirtyvät korot yht.	-205,60	-696,23	
	<b><u>VAIHTUVAT VASTAAVAT YHT.</u></b>		<b>2 939 458,33</b>	<b>1 867 667,67</b>		Lomapalkkajaksotus	-258 289,00	-225 225,00	
	<b><u>VASTAAVAA YHTEENSÄ</u></b>		<b>5 845 089,25</b>	<b>6 088 864,90</b>	2580	Lomapalkkajaksotus yht.	-258 289,00	-225 225,00	
						Muut siirtovelat			
						Lyhytaikaiset muut siirtovelat muille	0,00	-7 829,62	
						Ammattiyhdistysjäsenmaksut	-405,23	-389,81	
						Tapaturmavakuutusmaksut		0,00	
						KuEL./työntekijät	-8 305,48	-7 987,63	
						KuEL.maksut palkkaperusteinen	-19 510,91	-19 861,52	
						Nettopalkkojen tili	-5 085,68	0,00	
						Luottamushenkilömaksut	0,00	-3 242,00	
						Työttömyysvakuutusmaksut / työntekijät	-125,62	-1 451,31	
						Työttömyysvakuutusmaksut	-41,87	-725,37	
						Ulosotot	-49,07	0,00	
						Työkyvyttömyyseläkemaksut	-80,18	0,00	
					2588	Muut siirtovelat yht.	-33 604,04	-41 487,26	
						Siirtovelat yht.	-292 098,64	-267 408,49	
						<u>Lyhytaikainen vieras pääoma</u>	-725 208,57	-489 841,17	
						<b><u>VIERAS PÄÄOMA YHT.</u></b>	<b>-725 208,57</b>	<b>-489 841,17</b>	
						<b><u>VASTATTAVAA YHTEENSÄ</u></b>	<b>-5 845 089,25</b>	<b>-6 088 864,90</b>	

## 4.4 Jäsenkuntien maksuosuudet vuonna 2018

<b>JÄSENKUNTIEN MAKSUOSUUSLASKELMA VUODELLE 2018 v. 2016 ASUKASLUVUN PERUSTEELLA</b>						
Kunta	Asukasluku vuonna 2015	Asukasluku vuonna 2016	Maksuosuus 2017 euroa	Maksuosuus 2018 euroa	Muutos euroa	%:ia koko maksu- osuudesta
<b>Hyrnsalmi</b>	2 422	2 406	<b>78 978</b>	<b>77 264</b>	<b>-1 714</b>	3,2 %
<b>Kajaani</b>	37 622	37 521	<b>1 226 793</b>	<b>1 204 917</b>	<b>-21 876</b>	50,2 %
<b>Kuhmo</b>	8 806	8 647	<b>287 149</b>	<b>277 682</b>	<b>-9 467</b>	11,6 %
<b>Paltamo</b>	3 488	3 491	<b>113 738</b>	<b>112 107</b>	<b>-1 631</b>	4,7 %
<b>Puolanka</b>	2 776	2 735	<b>90 521</b>	<b>87 829</b>	<b>-2 692</b>	3,7 %
<b>Ristijärvi</b>	1 351	1 345	<b>44 054</b>	<b>43 192</b>	<b>-862</b>	1,8 %
<b>Sotkamo</b>	10 523	10 471	<b>343 138</b>	<b>336 257</b>	<b>-6 881</b>	14,0 %
<b>Suomussalmi</b>	8 336	8 187	<b>271 823</b>	<b>262 910</b>	<b>-8 913</b>	10,9 %
<b>Vaala</b>			<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	0,0 %
<b>Yhteensä</b>	<b>75 324</b>	<b>74 803</b>	<b>2 456 194</b>	<b>2 402 158</b>	<b>-54 036</b>	<b>100 %</b>

## 5 TILINPÄÄTÖKSEN LIITETIEDOT

### 5.1 Tilinpäätöksen liitetietoja koskevat säännökset ja ohjeet

Kuntalain (410/2015) 13 luvun 113 §:ssä on säädetty kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksestä. Kunnan tilinpäätökseen kuuluvat tase, tuloslaskelma, rahoituslaskelma ja niiden liitteenä olevat tiedot sekä talousarvion toteutumisvertailu ja toimintakertomus. Liitetietojen sisällöstä on säädetty pääasiassa kirjanpitolaisissa (1336/1997) ja -asetuksessa (1339/1997). Liitetiedoilla tarkoitetaan KPL 3:1.1 §:n 4. kohdan mukaan taseen, tuloslaskelman ja rahoituslaskelman liitteenä ilmoitettavia tietoja. Kirjanpitolain ja kuntalain kirjanpitoa ja tilinpäätöstä koskevien säännösten soveltamisesta antaa ohjeita ja lausuntoja kirjanpitolautakunnan kuntajaosto (Kuntalaki 13 luku 112 §). Sen antamat ohjeet ja lausunnot ohjaavat kuntien ja kuntayhtymien hyvää kirjanpitoa. Tilinpäätöksen liitetietojen tarkoituksena on täydentää laskelmien muodossa esitettyä tilinpäätösinformaatiota oikean ja riittävän kuvan antamiseksi tuloksesta, taloudellisesta asemasta ja rahoituksesta sekä toiminnasta.

## 5.2 Liitetietojen ryhmittely

Kirjanpitolautakunnan kuntajaoston yleisohjeessa kunnan ja kuntayhtymän tilinpäätöksen liitetiedoista on sovellettu kirjanpitoasetuksen 2 luvun liitetietovaatimusten ryhmittelyä. Kunnan tilinpäätöksen liitetiedot ryhmitellään tilinpäätöksessä

- tilinpäätöksen laatimista
- tilinpäätöksen esittämistapaa
- tuloslaskelmaa
- taseen vastaavia ja vastattavia
- vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä
- henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitahotapahtumia koskeviin liitetietoihin.

## 5.3 Tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

### 5.3.1 Kuntayhtymän tilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

1. Pysyvät vastaavat on merkitty taseeseen hankintamenoon vähennettynä suunnitelman mukaisilla poistoilla ja investointimenoihin saaduilla rahoitusosuuksilla. Suunnitelman mukaiset poistot on laskettu ennalta laaditun poistosuunnitelman mukaisesti. Poistosuunnitelman mukaiset suunnitelmapoistojen laskentaperusteet on esitetty tuloslaskelman liitetiedoissa kohdassa pysyvien vastaavien liitetiedot.

Pysyvien vastaavien sijoitusluonteiset erät on merkitty taseeseen hankintamenoon tai sitä alempaan todennäköiseen luovutushintaan.

Kainuun liitolla ei ole vaihto-omaisuutta.

Rahoitusomaisuus: saamiset on merkitty taseen nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

2. Tuloslaskelma ja tase ovat kuntajaoston ohjeiden mukaisia. Niiden esittämistapaa ei ole muutettu edellisestä.
3. Tilinpäätös ei sisällä edelliseen tilikauteen liittyviä oikaisuja.
4. Tilinpäätös on vertailukelpoinen edellisen tilikauden kanssa.
5. Tilinpäätökseen sisältyy vuodelta 2017 kirjaamatta jäänyt Kelalta saatu työterveyshuollon kustannusten korvaus 5 490 euroa. Kirjanpitoon on tehty tulonoikaisua 10 641 euroa.

## 5.3.2 Konsernitilinpäätöksen laatimista koskevat liitetiedot

### Konsernitilinpäätöksen laatimisperiaatteet:

Kainuun liitto kuntayhtymään ei kuulu konsernia muodostavia yhteisöjä.

## 5.4 Tuloslaskelmaa koskevat liitetiedot

6. Toimintatuotot kuntayhtymän määrittelemänä tehtäväkokonaisuuksina:

LIITETIETO 6	2018	2017
Vastuualueet:		
Elinkeinot ja aluekehitys	25 780,63	6 694,38
Alueidenkäyttö	22 833,89	5 780,55
Elinkeinopolitiikka ja hankkeet		
Hallintopalvelut	6 782,16	105 283,24
Luottamushenkilöhallinto	2 436 050,81	2 536 834,06
Projektit+ maakuntauudistus	1 578 275,58	542 082,61
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>4 069 723,07</b>	<b>3 196 674,84</b>

7. Kainuun liitolla ei ole verotuloja.  
8. Kainuun liitolla ei ole valtionosuustuloja.  
9. Palvelujen ostot eriteltyinä asiakaspalvelujen ostoihin ja muiden palveluiden ostoon:

LIITETIETO 9	2018	2017
Asiakaspalvelujen ostot	0,00	0,00
Muiden palvelujen ostot	2 040 372,33	1 179 772,57
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>2 040 372,33</b>	<b>1 179 772,57</b>

10. Kainuun liitolla ei ole valtuustoryhmien toimintaedellytysten tukemiseksi annettuja tukia valtuustoryhmille.  
11. Selvitys suunnitelman mukaisten poistojen perusteista ja niiden muutoksista.

Poiston alaisten hyödykkeiden poistojen määrittämiseen käytetään ennalta laadittua maakuntavaltuuston 17.12.2012 hyväksymää poistosuunnitelmaa. Suunnitelman mukaiset poistot lasketaan aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden hankintamenosta arvioidun taloudellisen käyttöiän mukaan. Kainuun liitolla ei ole tilivuoden 2018 aikana poiston alaista pysyvien vastaavien omaisuutta.

Poistoajat on määritelty erikseen 31.12.2012 hankittujen pysyvien vastaavien ja erikseen 01.01.2013 alkaen hankittavien pysyvien vastaavien omaisuuserien osalta.

Poistoajat ja niitä vastaavat vuotuiset poistoprosentit sekä poistomenetelmät ovat:

## PYSYVIEN VASTAAVIEN JA MUIDEN PITKÄVAIKUTTEISTEN MENOJEN POISTO-SUUNNITELMA

Poistotapa				
T= tasapoisto				
J= jäännösarvopoisto				
<b>AINEETTOMAT HYÖDYKKEET</b>	Poistoaika	Poistoaika	Poistotapa	
	31.12.2012	31.12.2013		
<b>Aineettomat oikeudet</b>				
Tietokoneohjelmistot	3	3	T	
Tietokoneohjelmistot	5	3	T	
Muut aineettomat oikeudet	5	5	T	
<b>Muut pitkävaikutteiset menot</b>				
Perustamis- ja järjestelymenot	5	3	T	
Tutkimus- ja kehittämismenot	3	3	T	
Vuokrahuoneistojen perusparannukset	5	3	T	
Vuokrahuoneistojen perusparannukset	10	3	T	
Muut pitkävaikutteiset menot	5	3	T	
<b>Ennakkomaksut</b>	ei poistoa	ei poistoa		

<b>AINEELLISET HYÖDYKKEET</b>				
<b>Maa- ja vesialueet</b>	ei poistoa	ei poistoa		
<b>Rakennukset ja rakennelmat</b>				
Asuinrakennukset	30	30	T	
Sairaalarakennukset	35	30	T	
Hallinto- ja toimistorakennukset	30	30	T	
Huolto- yms. Rakennukset	30	20	T	
Kehitysvammahuollon rakennukset	30	30	T	
Vapaa-ajan rakennukset	20	20	T	
Muut rakennukset ja rakennelmat	20	20	T	
<b>Kiinteät rakenteet ja laitteet</b>				
Puhelinkeskukset ja telelaitteet	10	10	T	
Kulunvalvonta ja -ohjauslaitteet	10	10	T	
Muut kiinteät laitteet	5	5	T	
Muut kiinteät laitteet	7	7	T	
Muut kiinteät laitteet	9	9	T	
Muut kiinteät laitteet (paikoitukset, käytetty aiemmin) (20)		15	T	
<b>Kuljetusvälineet</b>				
Henkilö- ja pakettiautot	5	5	T	
Trukit ja vaunut	7	7	T	
<b>Lääkintälaitteet</b>				
Röntgenlaitteet	5	5	T	
Röntgenlaitteet	7	7	T	
Röntgenlaitteet	9	9	T	
Laboratoriolaitteet	5	5	T	
Laboratoriolaitteet	7	7	T	
Laboratoriolaitteet	9	9	T	
Muut lääkintälaitteet	3	3	T	
Muut lääkintälaitteet	5	5	T	
Muut lääkintälaitteet	7	7	T	
Muut lääkintälaitteet	9	9	T	
<b>Koneet ja kalusto</b>				
ATK -laitteet ja toimistotarvikkeet	3	3	T	
ATK -laitteet ja toimistotarvikkeet	5	5	T	
Muut koneet, laitteet ja kalusto	3	3	T	
Muut koneet, laitteet ja kalusto	5	5	T	
Muut koneet, laitteet ja kalusto	7	5	T	
<b>Muut aineelliset hyödykkeet</b>				
Luonnonvarat	ei poistoa	ei poistoa		
Taide- ja arvoesineet	ei poistoa	ei poistoa		
Keskeneräiset työt	ei poistoa	ei poistoa		
<b>Pysyvien vastaavien sijoitukset</b>				
Osakkeet	ei poistoa	ei poistoa		

12. Kainuun liiton tuottoihin ja kuluihin ei sisälly pakollisten varausten muutoksia.
13. Muihin tuottoihin ja kuluihin ei sisälly olennaisia pysyvien vastaavien hyödykkeiden luovutusvoitto- ja -tappioita.
14. Satunnaisiin tuottoihin ja kuluihin sisältyviä eriä ei ole.
15. Kainuun liiton korkotuotot ja peruspääoman korkotuotot:  
Peruspääoman korot ja pääomien korkotuotot jaoteltuna jäsenkunnittain on esitelty myöhemmin liitetietojen kohdan 33 taulukoissa.
16. Kainuun liitolla ei ole poistoerojen muutoksia.

## 5.5 Tasetta koskevat liitetiedostot

### 5.5.1 Taseen vastaavia koskevat liitetiedot

17. Kainuun liitto ei ole laskenut liikkeelle lainoja, eikä ole siten aktivoinut laskemisesta aiheutuneita kuluksi kirjaamattomia menoja ja pääoma-alennuksia.
18. Kainuun liitto ei ole tehnyt arvonorotuksia.
19. Tiedot pysyvistä vastaavista tase-eräkohtaisesti:

#### PYSYVÄT VASTAAVAT

##### LIITETIETO 19

Yritys 3000	Aineelliset hyödykkeet		
	Sijoitukset	Ennakkomaksut	Yhteensä
Poistamaton hankintameno 1.1.	843 594,20	0,00	843 594,20
Lisäykset tilikauden aikana	0,00	0,00	0,00
Rahoitusosuudet tilikaudelle	0,00	0,00	0,00
Vähennykset tilikaudella	-143,31	0,00	-143,31
Siirrot erien välillä	0,00	0,00	0,00
Tilikauden poisto	0,00	0,00	0,00
Arvonlennukset ja niiden palautukset	0,00	0,00	0,00
Poistamaton hankintameno 31.12.	843 450,89	0,00	843 450,89
Arvonkorotukset	0,00	0,00	0,00
Valmis käyttöomaisuus	843 450,89	0,00	843 450,89
Keskeneräinen käyttöomaisuus	0,00	0,00	0,00
Kirjanpitoarvo 31.12.	843 450,89	0,00	843 450,89
Olellaiset lisäpoistot	0,00	0,00	0,00
Käyttöomaisuus yhteensä 31.12.	843 450,89	0,00	843 450,89

## Omistuksia muissa yhteisöissä koskevat liitetiedot

20. Kainuun liitolla ei ole määrääviä omistusosuuksia tytäryhteisöissä, yhdistyksissä ja säätiöissä.
21. Kainuun liitto kuntayhtymä ei ole jäsenenä muissa kuntayhtymissä.
22. Kainuun liitolla ei ole yhteisyhteisöjä eikä omistusyhteisyhteisöjä.
23. Tiedot pitkä- ja lyhytaikaisista saamisista:

<b>LIITETIETO 23</b>	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
Lyhytaikaiset saamiset		
Muilta:		
Myyntisaamiset, muut	-37 903,17	
Myyntisaamiset, SAP yleislaskutussaamiset	123 702,21	117 328,04
Muut saamiset, ALV-saamiset verovirastolta	25 558,23	50 850,35
Muut siirtosaamiset	268 740,52	28 521,13
Ennakkomenot	0,00	1 939,03
<b>Saamiset yhteensä</b>	<b>380 097,79</b>	<b>198 638,55</b>

Kainuun liitolla ei ole pitkäaikaisia saamia.

24. Siirtosaamisiin sisältyvät olennaiset erät:

<b>LIITETIETO 24</b>		
<b>SIIRTOSAAMISTEN OLENNAISET ERÄT</b>		
	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
Lyhytaikaiset siirtosaamiset:		
Projektisaamiset	256 953,51	0,00
Kela, työpaikkaterveydenhuollon korvaus		16 131,23
Muut siirtosaamiset yhteensä	11 787,01	12 389,90
Ennakkomenot		1 939,03
<b>Lyhytaikaiset siirtosaamiset yhteensä</b>	<b>268 740,52</b>	<b>30 460,16</b>



## 5.5.2 Taseen vastattavia koskevat liitetiedot

25. Tase-eräkohtainen erittely oman pääoman erien lisäyksistä ja vähennyksistä sekä siirroista näiden erien välillä tilikauden aikana:

LIITETIETO 25 OMA PÄÄOMA	2018	2017
Peruspääoma 1.1.	467 268,63	467 268,63
Lisäykset tilikaudella		
Vähennykset tilikaudella		
Peruspääoma 31.12.	467 268,63	467 268,63
Muut omat rahastot 1.1.	292 782,62	386 320,38
Lisäykset tilikaudella	30 000,00	
Vähennykset tilikaudella	-89 800,00	-93 537,76
Muut omat rahastot yhteensä 31.12.	232 982,62	292 782,62
Edellisten tilikausien ylijäämä 1.1.	1 033 017,37	934 619,49
Edellisten tilikausien ylijäämä 31.12.	1 033 017,37	934 619,49
Tilikauden ylijäämä/alijäämä	-15 388,20	98 397,88
<b>Oma pääoma yhteensä 31.12.</b>	<b>1 717 880,42</b>	<b>1 793 068,62</b>

PERUSPÄÄOMA 31.12.2018		
Kunta	Kainuun liitto	%-osuus
Hyrnsalmi	17 377,08	3,72
Kajaani	228 419,35	48,88
Kuhmo	58 124,48	12,44
Paltamo	21 489,10	4,60
Puolanka	18 820,03	4,03
Ristijärvi	8 813,69	1,89
Sotkamo	56 185,32	12,02
Suomussalmi	58 039,57	12,42
	<b>467 268,63</b>	<b>100,00</b>

MUUT OMAT RAHASTOT		
201516 Kainuun tulevaisuusrahasto	Alkusaldo	-292 782,62
	Lisäykset	
Otamäki Mine Oy, lainan palautus		-30 000,00
	Vähennykset	
MRP Matila Röhr Productions Oy		30 000,00
Nils Dettmann		3 300,00
NTRZN Media Oy		15 000,00
One Film Production Oy		14 000,00
Vegetarian Films		27 500,00
<b>Saldo 31.12.</b>		<b>-232 982,62</b>

Vuoden 2018 aikana Kainuun tulevaisuusrahastosta tehdyistä päätöksistä on maksamatta yhteensä 37 700 €

26. Erittely poistoeroista: Kainuun liitto ei ole verotussyistä kirjannut poistoeroa.
27. Kainuun liitolla ei ole pitkäaikaiseen vieraaseen pääomaan kuuluvia velkoja.
28. Kainuun liitto ei ole laskenut liikkeelle joukkovelkakirjalainoja.
29. Kainuun liitolla ei ole pakollisia varauksia.

30. Pitkä- ja lyhytaikaisten velkojen erittely:

<b>LIITETIETO 30</b>	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
Lyhytaikaiset velat:		
Muulle:		
Ostovelat	391 659,78	185 121,71
Muut velat	41 450,15	37 310,97
Siirtovelat	292 098,64	267 408,49
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>725 208,57</b>	<b>489 841,17</b>

31. Kainuun liitolla ei ole sekkitililimiittä.

32. Erittely Muut velat -erän jakautumisesta liittymismaksuihin ja muihin velkoihin:

<b>LIITETIETO 32</b>	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
Ennakonpidätysvelka	40 005,03	35 611,91
Sosiaaliturvamaksuvelka	996,68	1 258,08
Taloudellinen tuki	448,44	440,98
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>41 450,15</b>	<b>37 310,97</b>

33. Siirtovelkojen olennaiset erät

<b>LIITETIETO 33</b>	<b>31.12.2018</b>	<b>31.12.2017</b>
Kainuun liiton jäsenkunnat, peruspääoman korot	205,60	696,23
Lomapalkkavelka	258 289,00	225 225,00
Muut siirtovelat yhteensä	33 604,04	41 487,26
<b>Yhteensä</b>	<b>292 098,64</b>	<b>267 408,49</b>

Pääomien korkotuotot jaoteltuna jäsenkunnittain

<b>Jäsenkunnat</b>	Peruspääoma 31.12.2018	%-osuus	Korko 2018	Korko 2017 (0,164+0,2)
Hyrnsalmi	17 377,08	3,72	7,65	25,89
Kajaani	228 419,35	48,88	100,51	340,34
Kuhmo	58 124,48	12,44	25,57	86,61
Paltamo	21 489,10	4,60	9,46	32,02
Puolanka	18 820,03	4,03	8,28	28,04
Ristijärvi	8 813,69	1,89	3,88	13,13
Sotkamo	56 185,32	12,02	24,72	83,72
Suomussalmi	58 039,57	12,42	25,54	86,48
<b>Yhteensä</b>	<b>467 268,62</b>	<b>100,00</b>	<b>205,60</b>	<b>696,23</b>

## 5.6 Vakuuksia, vastuusitoumuksia ja taseen ulkopuolisia järjestelyjä koskevat liitetiedot

34. Kainuun liitto ei ole pantannut, kiinnittänyt tai muulla tavalla antanut omaisuutta velkojen vakuudeksi.
35. Kainuun liitto ei ole antanut vakuuksia muiden omien sitoumusten vakuudeksi.
36. Kainuun liitto ei ole antanut samaan konserniin kuuluville yhteisöille vakuuksia.
37. Kainuun liitolla ei ole muita annettuja vakuuksia.
38. Vuokravastuut (leasing/Siemens), tilanne 31.12.2018

LIITETIETO 38	Päätymispäivä	Vuoden sisällä erääntyvät vastuut	1-5 vuoden kuluttua erääntyvät vastuut	Yhteensä
Neosport IS350 postimaksukone	31.12.2019	1 152,00	0,00	1 152,00
Toshiba e-STUDIO5560CSE, väritoimikone	30.06.2019	1 133,90	0,00	1 133,90
Toshiba e-STUDIO6506AC, väritoimikone	31.12.2019	1 860,36	0,00	1 860,36
Toshiba e-STUDIO8508A monitoimilaite	31.10.2019	3 828,15	0,00	3 828,15
Toshiba e-STUDIO3005AC väritoimikone	30.09.2021	945,60	1 654,80	2 600,40
Toshiba e-STUDIO606AC monitoimilaite	31.12.2020	3 318,60	3 318,60	6 637,20
<b>Yhteensä</b>		<b>12 238,61</b>	<b>4 973,40</b>	<b>17 212,01</b>

39. Kainuun liitto ei ole antanut vastuusitoumuksia samaan konserniin kuuluvien yhteisöjen puolesta.
40. Kainuun liitto ei ole antanut muita vastuusitoumuksia.
41. Kainuun liitolla ei ole muita kuntayhtymää koskevia taseen ulkopuolisia järjestelyjä esimerkiksi kuntayhtymän taloudellisia sopimusvastuita.

## 5.7 Ympäristöasioiden harkinnanvarainen esittäminen

Kainuun liitolla ei ole esitettäviä ympäristöasioita.

## 5.8 Henkilöstöä, tilintarkastajan palkkioita ja intressitapahtumia koskevat liitetiedot

42. Henkilöstön lukumäärä vastuualueittain

LIITETIETO 42	31.12.2018			31.12.2017		
	Vakituinen	Määräaik.	Yhteensä	Vakituinen	Määräaik.	Yhteensä
Elinkeinot ja aluekehitys	8	3	11	9	2	11,0
Alueidenkäyttö	4	3	7	4	2	6,0
Hallintopalvelut	6	3	9	6	3	9,0
<b>Yhteensä</b>	<b>18</b>	<b>9</b>	<b>27</b>	<b>19</b>	<b>7</b>	<b>26,0</b>

43. Tilikauden palkat, palkkiot, eläkekulut ja muut henkilösivukulut ovat seuraavat:

<b>LIITETIETO 43, Henkilöstökulut</b>	<b>2018</b>	<b>2017</b>
Palkat ja palkkiot	1 400 872,92	1 389 189,04
Eläkekulut	284 479,44	282 978,51
Muut henkilösivukulut	31 631,73	29 669,38
Henkilösivukulut yhteensä	316 111,17	312 647,89
<b>Henkilöstökulut yhteensä</b>	<b>1 716 984,09</b>	<b>1 701 836,93</b>

44. Luottamushenkilöiden palkkioista perityt ja puolueelle tai puolueyhdistykselle tilitetyt luottamus-  
henkilömaksut:

<b>LIITETIETO 44</b>	<b>2018</b>	<b>2017</b>
Kainuun Kokoomus ry.	1 146,00	807,75
Kainuun Vasemmisto ry.	2 798,00	1 853,00
KD Oulun piiri Kainuun järjestö	96,00	89,00
Kainuun Vihreät ry.	330,00	283,50
Kajaanin Perussuomalaiset	15,00	101,50
Kajaanin Seudun Perussuomalaiset	396,00	341,50
Kajaanin Sosiaalidemokraatit	16,00	566,00
Keskusta Kainuun piiri	7 392,00	5 168,50
Kuhmon Perussuomalaiset	45,00	253,00
Kuhmon Sosiaalidemokraatit	0,00	18,00
Kuhmon Vihreät ry.	0,00	0,00
Oulun Sosiaalidemokraattien piiri	1 664,00	438,00
Sotkamon Perussuomalaiset	153,00	138,50
Yhdessä Kajaanin sitoutumattomat	0,00	160,50
<b>Yhteensä</b>	<b>14 051,00</b>	<b>10 218,75</b>

45. Tilintarkastajan palkkiot

<b>LIITETIETO 45</b>	<b>2018</b>	<b>2017</b>
(BDO Auditor Oy)		
Lakisääteinen tilintarkastus	4 082,75	2 611,34
Tilintarkastajan lausunnot		
Tarkastuslautakunnan avustaminen		
Muut tilintarkastuspalkkiot		
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>4 082,75</b>	<b>2 611,34</b>

#### 46. Omistuksia muissa yhteisöissä

KaiCell Fibers Oy:n osakkeiden määrä oli 31.12.2018 yht. 1 000 000 osaketta, josta Kainuun liiton osuus oli 146 170 osaketta eli 14,6 %. Osakepääoman suuruus oli yhteensä 2 550 euroa. Kainuun liiton edustajana hallituksessa ja hallituksen puheenjohtajana toimi Eero Suutari. Lisäksi hallituksen varajäsenenä oli Harri Peltola.

Kainuun liiton taseessa 31.12.2018 oli rahoja ja pankkisaamisia 2 559 361 euroa ja vierasta pääomaa 725 209 euroa. Maakuntavaltuuston näkemyksen mukaan 400 000 euron lainan myöntäminen ei ole niin iso riski, että se vaarantaisi kuntalain 129 §:ssä tarkoitetulla tavalla koko kuntayhtymän toiminnan. Kyse on lisäksi hyvin merkittävän ja koko Kainuuta koskevan hankkeen edistämisestä.

Muu intressitahoa koskeva tieto

Ei ollut.

## LUETTELOT JA SELVITYKSET

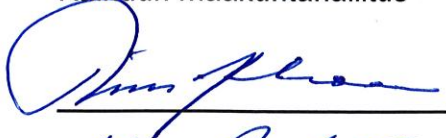
4.1 Luettelo käytetyistä kirjanpito- ja säilytysmuoto v. 2017		
		Säilytysmuoto
Pääkirjanpito	Päiväkirja	sähköinenarkisto
	Pääkirja	sähköinenarkisto
Osakirjanpidot	Palkkakirjanpito:	
	- ansioerittely	sähköinenarkisto
	- palkkalaskelmat	sähköinenarkisto
	vuosilistaus verottajalle	sähköinenarkisto
	Ostoreskontra:	
	- toimittajat, avoimet erät	sähköinenarkisto
	Myyntireskontra:	
	- asiakkaat, avoimet erät	sähköinenarkisto
	Varastokirjanpitojärjestelmä:	
	- inventaarioluettelo	sähköinenarkisto
Käyttöomaisuus- kirjanpito	Tapahtumaluettelo	sähköinenarkisto
	Poistoluettelo	sähköinenarkisto
Tilinpäätös	Tase-erittelykirjat	sidottu kirja

<b>4.2. KÄYTETYT TOSITELAJIT</b>	
AA	Käyttöomaisuushankinnat
AF	Poistokirjaukset
AZ	Investointien purkaminen
BA	Konekieliset maksut
BM	Ostomaksut
DG	Hyvityslaskut
DL	Luottotappiot
DR	Myyntilaskut, Sapin resk.manuaalisyyttö
DT	Asiakkaan tasaus
DV	Myyntisuoritukset, viitteelliset
DZ	Myyntisuoritukset, manuaaliset
KG	Peruutus
KR	Ostolaskut rondo
KT	Toimittajan tasaus
KZ	Ostomaksut
L2	Liittymä terveydenhuollon laskut
L4	Effica potilaslaskut
L9	ProConsona sosiaalityö
M1	Kassajärjestelmä
M2	Kassajärjestelmä, luotto- ja pankkikortit
M3	ProExcellenta
M6	Marela-kirjanpitoliihtymä
PR	Nimikkeen hinnanmuutos
RC	Viivästyskorkolaskutus
RE	Ostolaskut
RV	Myyntilasku, laskunsiirto sap tai excel
SA	Muistiotositteet
SB	Myyntilaskut muut
SC	Käteisalennusten kirjaus
ST	Pääkirjatilien tasaus
SR	Sähköiset muistiotositteet
WA	Varastosta otto
WE	Nimikkeen vastaanotto
WI	Inventointierot
WL	Varastosta otto / toimitus

## ALLEKIRJOITUKSET JA MERKINNÄT

### Tilinpäätöksen allekirjoitukset

Kainuun maakuntahallitus

  
\_\_\_\_\_

  
\_\_\_\_\_

  
\_\_\_\_\_

  
\_\_\_\_\_

  
\_\_\_\_\_

  
\_\_\_\_\_

\_\_\_\_\_

  
\_\_\_\_\_

  
\_\_\_\_\_

  
\_\_\_\_\_

  
\_\_\_\_\_

  
\_\_\_\_\_

  
\_\_\_\_\_

### Tilinpäätösmerkintä

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Kajaanissa 16 / 5 2019

BDO Audiator Oy, tilintarkastusyhteisö

  
\_\_\_\_\_

Tiina Mikkonen-Brännkärr

KHT, JHT tilintarkastaja

## Liite 1: Hallinto ja henkilöstö

### Luottamushenkilöhallinto

#### Maakuntavaltuusto

Bäckman Markku	Hyrnsalmi
Nykänen Kati	Hyrnsalmi
Karppinen Veli-Matti	Kajaani
Kemppainen Anne	Kajaani
Keränen Silja	Kajaani
Kiljunen Ella	Kajaani
Kortelainen Miikka	Kajaani
Kyllönen Antero	Kajaani
Kyllönen Sari	Kajaani
Niemelä Paavo	Kajaani
Niva Teemu	Kajaani
Partanen Minna	Kajaani
Piirainen Raimo, <b>II vpj</b>	Kajaani
Rimpiläinen Anni	Kajaani
Sarparanta Tiina, <b>I vpj</b>	Kajaani
Seilonen Anne	Kajaani
Sistonen Toivo	Kajaani
Komulainen Ilmo	Kuhmo
Oinas-Panuma Kaisa	Kuhmo
Piirainen Mauri	Kuhmo
Pääkkönen Matti	Kuhmo
Jarva Marisanna	Paltamo
Soldatkin Päivi	Paltamo
Kemppainen Katja	Puolanka
Väisänen Aarre	Puolanka (15.11.2018 saakka)
Sarsila Kalle	Puolanka (15.11.2018 alkaen)
Karppinen Leila	Ristijärvi
Pietilä Olli	Ristijärvi
Huttunen Jarmo	Sotkamo
Korhonen Hannu	Sotkamo
Lukkari Anne	Sotkamo
Sorvari Yrjö	Sotkamo
Helttunen Erja	Suomussalmi
Holappa Veijo	Suomussalmi
Mulari Matti, <b>pj</b>	Suomussalmi
Pyykkönen Tuomas	Suomussalmi



### Maakuntahallitus

Kortelainen Juha	Hyrnsalmi
Aavakare Eila, <b>I vpj</b>	Kajaani
Oikarinen Markku	Kajaani
Ojavuo Maarit	Kajaani
Räsänen Aki	Kajaani
Suutari Eero	Kajaani
Rauhala Maarit	Kuhmo
Ahoniemi Pasi	Paltamo (20.06.2018 saakka)
Nieminen Markku	Paltamo (20.06.2018 alkaen)
Peltola Harri	Puolanka
Tolonen Tarja, <b>II vpj</b>	Ristijärvi
Korhonen Timo, <b>pj</b>	Sotkamo
Huttu-Juntunen Terttu	Suomussalmi

### Tarkastuslautakunta

Nykänen Kati	Hyrnsalmi
Keränen Silja, <b>vpj</b>	Kajaani
Varimo Pertti	Kajaani (26.03.2018 saakka)
Bäckman Markku	Hyrnsalmi (26.03.2018 alkaen)
Komulainen Ilmo	Kuhmo
Lukkari Anne	Sotkamo
Holappa Veijo, <b>pj</b>	Suomussalmi
Pyykkönen Tuomas	Suomussalmi

### Maakunnan yhteistyöryhmä (MYR)

Hatva Teuvo	Kajaani
Komulainen Eija	Kuhmo
Laakso Perttu	Paltamo
Peltola Harri, <b>I vpj</b>	Puolanka
Tolonen Tarja	Ristijärvi
Korhonen Timo, <b>pj</b>	Sotkamo
Tolonen Asta	Suomussalmi (15.01.2018 saakka)
Väätäinen Eija	Suomussalmi (19.03.2018 alkaen)
Loukasmäki Pasi	Kainuun ELY-keskus
Pehkonen Kari, <b>II vpj</b>	Kainuun ELY-keskus
Pitkänen Outi	Kainuun ELY-keskus
Karjalainen Markku	MTK-Pohjois-Suomi /Kajaani
Karppinen Veli-Matti, <b>III vpj</b>	Kainuun Nuotta ry
Korhonen Jari	Kainuun Yrittäjät
Lämpä Jouni	SAK:n ammatillinen paikallisjärjestö

Sivonen Tuula	Elinkeinoelämän keskusliitto EK
Virtasalo Eija	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Väisänen Tuula	TEKES

#### Asiantuntijat

Ilola Riitta	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Keränen Mikko	Kajaanin ammattikorkeakoulu Oy
Kostamo Katri	ProAgria Kainuu
Mikkonen Tuomo	Suomen Metsäkeskus, Kainuun alueyksikkö
Ojavuo Maarit	Akava
Romppainen Heikki	STTK
Savolainen Terttu	Pohjois-Suomen aluehallintovirasto
Virtanen Vesa	Kajaanin yliopistokeskus

#### Maakunnan yhteistyöryhmän sihteeristö

Karjalainen Sanna	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Karppinen Paula	Kainuun liitto (31.03.2018 saakka)
Ponnikas Jouni	Kainuun liitto (01.04.2018 alkaen)
Möttönen Mari	Kainuun ELY-keskus
Malinen Pentti, <b>pj</b>	Kainuun liitto
Mustonen Verna	Pohjois-Pohjanmaan ELY-keskus
Määttä Juha	Kainuun ELY-keskus
Ohtonen Osmo	Kainuun ELY-keskus
Summanen Mervi	Kainuun ELY-keskus
Paloniemi Oili, <b>siht.</b>	Kainuun liitto

#### Johtoryhmä

Malinen Pentti, maakuntajohtaja, **pj**  
 Heikkinen Hannu, suunnittelujohtaja  
 Ponnikas Jouni, aluekehitysjohtaja (01.04.2018 alkaen)  
 Karppinen Paula, vs. aluekehitysjohtaja (31.03.2018 saakka)  
 Halonen Paula, hallintopäällikkö  
 Mäntymäki Eeva, viestintäpäällikkö  
 Ponnikas Jouni, aluekehitysasiantuntija, henkilöstön edustaja (01.04.2018 saakka)  
 Schroderus Sanna, aluesuunnitteluasiantuntija, henkilöstön edustaja (15.08.2018 alkaen)  
 Mikkonen Salli, johdon assistentti, **siht.**

#### Kansainvälisten asioiden tiimi / Barents-tiimi

Malinen Pentti, maakuntajohtaja, **pj** (Barentsin aluekomitea RC:n pj)  
 Aaltonen Helena, aluekehitysasiantuntija, (Barentsin kulttuuryöryhmä JWGC:n vpj)  
 Ahopelto Maire, kuntayhtymän johtaja, Kainuun sote, (Barentsin sosiaali- ja terveystyöryhmä JWGHS:n jäsen)

Heikkinen Hannu, suunnittelujohtaja, (Barentsin liikenne- ja logistiikkatyöryhmä RWGTL:n pj)  
Keränen Mikko, kehitysjohtaja (TKI), Kajaanin ammattikorkeakoulu, (Barentsin koulutus- ja tutkimustyöryhmä JWGER:n jäsen)  
Keränen Paavo, aluekehityspäällikkö, (Barentsin talous- ja investoinnit työryhmä RWGIEC:n jäsen) (27.08.2018 saakka)  
Korhonen Timo, maakuntahallituksen pj,(Barentsin alueneuvosto BRC:n pj)  
Mikkonen Salli, johdon assistentti, (Barentsin pj-sihteeristö)  
Mustonen Minna, kv-asioiden assistentti, **siht.**, (Barentsin pj-sihteeristö, JWGY nuorisotyöryhmän jäsen)  
Möttönen Mari, Team Finland kasvu- ja kansainvälistymiskoordinaattori, Kainuun ELY-keskus, (27.08.2018 alkaen)  
Ponnikas Jouni, aluekehitysjohtaja, (Barentsin alueellisen ympäristötyöryhmä RWGE:n jäsen)  
Piirainen Raimo, maakuntavaltuuston vpj, (Barentsin aluekomitean vpj)  
Sukuvaara Katja, aluekehityspäällikkö (Barentsin ohjelmatyöryhmän jäsen)  
Tahvanainen Tuomo, johtaja, Kainuun Etu Oy, (Barentsin matkailutyöryhmä JWGT:n jäsen)

## **Kainuun liiton henkilöstö**

### **Liiton vakinainen henkilöstö**

AALTONEN, Helena  
HM, aluekehitysasiantuntija

HEIKKINEN, Hannu  
DI, suunnittelujohtaja

IMMONEN, Heikki  
HM, EU-hankekoordinaattori

JUNTUNEN, Martti  
Teknikko, maankäyttöasiantuntija

KARPPINEN, Paula  
FM, aluekehitysasiantuntija, aluekehityspäällikkö (01.12.2018 alkaen)

KERÄNEN, Paavo  
HM, aluekehityspäällikkö (30.09.2018 saakka)

KOKKONEN, Aila  
Merkonomi, asianhallintasihteeri

KORHONEN, Arja  
Tradenomi, verkkotiedottaja

KYLLÖNEN, Kirsi  
Merkonomi, palvelusihteeri

MALINEN, Pentti  
FL, maakuntajohtaja

MIKKONEN, Salli  
Merkonomi, johdon assistentti

MUSTONEN, Minna  
Tradenomi, kansainvälisten asioiden assistentti

OIKARINEN, Anneli  
Rakennuspiirtäjä, suunnitteluavustaja

PALONIEMI, Oili  
Merkantti, EU-koordinaattori

PONNIKAS, Jouni  
FT, aluekehitysasiantuntija, aluekehitysjohdaja (01.04.2018 alkaen)

SCHRODERUS, Sanna  
FM, aluesuunnitteluasiantuntija

SORMUNEN, Henna  
FM, erityisasiantuntija

SUKUVAARA, Katja  
FM, aluekehityspäällikkö

VILHU, Eero  
YTM, aluekehitysasiantuntija

**Liiton määräaikainen henkilöstö**

HALONEN, Paula  
VT, OTK, KTM, hallintopäällikkö

HUUSKO, Päivi  
kulttuurihyvinvointisuunnittelija (22.04.-31.12.2018)

HÄRKÖNEN, Eveliina  
tradenomiopiskelija, markkinointiasistentti (01.06.-31.08.2018)

KEMPPAINEN, Seija  
aluekehityssuunnittelija (03.04.-31.10.2018)

KINNUNEN, Kari  
markkinointiviestinnän erikoisammattitutkinto, projektipäällikkö

KURTTI, Rauno  
projektipäällikkö (01.10.2018-31.12.2020)

KYLLÖNEN, Kirsi  
FM, suunnittelija

MÄKELÄ, Tommi  
DI, liikenneasiantuntija (01.12.2018-31.12.2020)

NIKOLA-MÄÄTTÄ, Sanna  
liikuntatieteiden maisteri, Insinööri (ylempi AMK), suunnittelija, aluekehitysasiantuntija

PIRTTIJOKI, Tuija  
markkinointisuunnittelija (09.04.-30.06.2018, 01.09.-31.12.2018)

**Harjoittelijat, siviilipalvelusmiehet, kesätyöntekijät**

HÄRKÖNEN, Eveliina (02.01.-31.05.2018)

KYLLÖNEN, Noora (03.09.-30.11.2018)

## KAINUUN LIITTO

Julkaisuluettelo 1.1.2013 alkaen

Sarja A: virallisesti hyväksytyt julkaisut

Sarja B: selvitykset ja tutkimukset

Sarja C: hallinnolliset asiakirjat

Sarja D: monistesarja

Sarja A		
A:1	Kainuun maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelma eli TOTSU 2014-2015	2013
A:2	Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma eli TOPSU 2015-2016	2014
A:3	Kainuu-ohjelma	2014
A:4	Kainuun kaupan vaihemaakuntakaavan selostus	2014
A:5	Kainuun 1. vaihemaakuntakaava	2015
A:6	Viestinnän linjaukset 2016-2020	2015
A:7	Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma eli TOPSU 2016 – 2017	2015
A:8	Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma eli TOPSU 2017 - 2018	2016
A:9	Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava	2016
A:10	Kainuu-ohjelma, Maakuntasuunnitelma 2035, Maakuntaohjelma 2018-2021	2017
A:11	Kainuun maakuntaohjelman toimeenpanosuunnitelma TOPSU 2019-2020 Kasvua Kainuuseen	2018
Sarja B		
B:1	Kainuu - kaunis mutta kaukana, Kainuun maakuntakuvatutkimus	2013
B:2	Kainuun skenaariot 2035 loppuraportti	2013
B:3	Kainuun ympäristöohjelma 2020	2013
B:4	Kainuun Venäjä –strategia 2020	2013
B:5	Kainuun maakuntakaavan tuulivoimaselvityksen täydennys	2013
B:6	Kainuun kaupan palveluverkkoselvitys	2013
B:7	Selvitys Kainuun biotalouden aluetalousvaikutuksista – Kainuun biotalouden aluemallinnus. (2014) Aluekehityssäätiö & Helsingin yliopisto, Ruralia-Instituutti	2014
B:8	Kainuun maakuntakaavan seurantaraportti 2015	2015
B:9	Selvitys digitalisaation mahdollisuuksista Kainuussa. (Kainuun ennakointihanke, Ramboll Management Consulting	2015
B:10	Kainuun tuulivoimamaakuntakaava. Vaikutukset NATURA 2000-verkoston alueisiin	2015
B:11	Ekologiset yhteydet, luontomatkailu ja hiljaiset alueet Kainuun aluekehityksessä ja maakuntakaavoituksessa. ELMA-hankkeen loppuraportti	2016
B:12	Kainuun maakunnallisesti arvokkaat rakennushistorialliset kohteet	2018
B:13	Kainuun matkailustrategia 2018-2021	2018
B:14	Kainuun liikennejärjestelmäsuunnitelma	2018
Sarja C		
C:1	Kainuun edunajamisen hankeluettelo 2013	2013
C:2	Kainuun liiton toimintasuunnitelma ja talousarvio 2014 ja taloussuunnitelma 2014-2016	2013
C:3	Kainuun edunajamisen hankeluettelo 2014	2014
C:4	Kainuun liiton toiminta- ja taloussuunnitelma 2015-2017 ja talousarvio 2015	2014
C:5	Kainuun edunajamisen hankeluettelo 2015	2015
C:6	Talous- ja toimintasuunnitelma 2016-2018 ja talousarvio 2016	2015
C:7	Tilinpäätös ja toimintakertomus 2015	2016
C:8	Talous- ja toimintasuunnitelma 2017-2019 ja talousarvio 2017	2017
C:9	Tilinpäätös ja toimintakertomus 2016	2017
C:10	Talous- ja toimintasuunnitelma 2018-2019 ja talousarvio 2018	2017
C:11	Tilinpäätös ja toimintakertomus 2017	2018
C:12	Talous- ja toimintasuunnitelma 2019-2020 ja talousarvio 2019	2018
C:13	Tilinpäätös ja toimintakertomus 2018	2019
Sarja D		
D:1	Kainuun seudullisesti merkittävät ampumaradat 2013	2013
D:2	Yhteisöllisyydellä turvallisuutta Kainuussa. Kainuun turvallisuussuunnitelma 2015 – 2018	2015
D:3	Vuokin reitti Vienaan toimintamalli	2017
D:4	Toisen maailmansodan sotahistoriakohteet Kainuun maakuntakaavoituksessa	2019





**Kainuun liitto**

Kainuun liitto  
Kauppakatu 1, 87100 Kajaani  
Puh. vaihde 08 615 541, faksi 08 6155 4260  
S-posti [kainuunliitto@kainuu.fi](mailto:kainuunliitto@kainuu.fi)

[www.kainuunliitto.fi](http://www.kainuunliitto.fi)